

Řeka-Lidé-Krajina Labe

Stopy a svědectví

Na mezinárodním projektu EU „LABEL - Adaptation to Flood Risk in the Labe-Elbe River Basin“ úzce spolupracovali projektoví partneři z Česka, Maďarska, Rakouska a Německa v oborech povodňové ochrany a územního plánování. Výsledkem projektu „LABEL“ je turistický průvodce „VodaKulturaKrajina Labe“.

Průvodce „Řeka-Lidé-Krajina Labe“ vznikla v rámci projektu LABEL, který je podporován z EU programu CENTRAL EUROPE.

Titulní obrázek: Porta Bohemica

Řeka-Lidé-Krajina Labe

Stopy a svědectví

Řeka-Lidé-Krajina Labe

Voda pohybuje. Voda tvoří. Voda ovlivňuje.

Labe (německy Elbe) pramení v Krkonoších a po 1094 km ústí do Severního moře u Cuxhavenu. Patří k nejdelším řekám v Evropě. 433 km dlouhá Vltava se u Mělníka vlévá do mnohem kratšího Labe (259 km).

Jméno Labe pochází z indogermánského slova „albhos“, což znamená „bílý“. Odkazuje na typické nánosy písku na jeho středním a spodním toku.

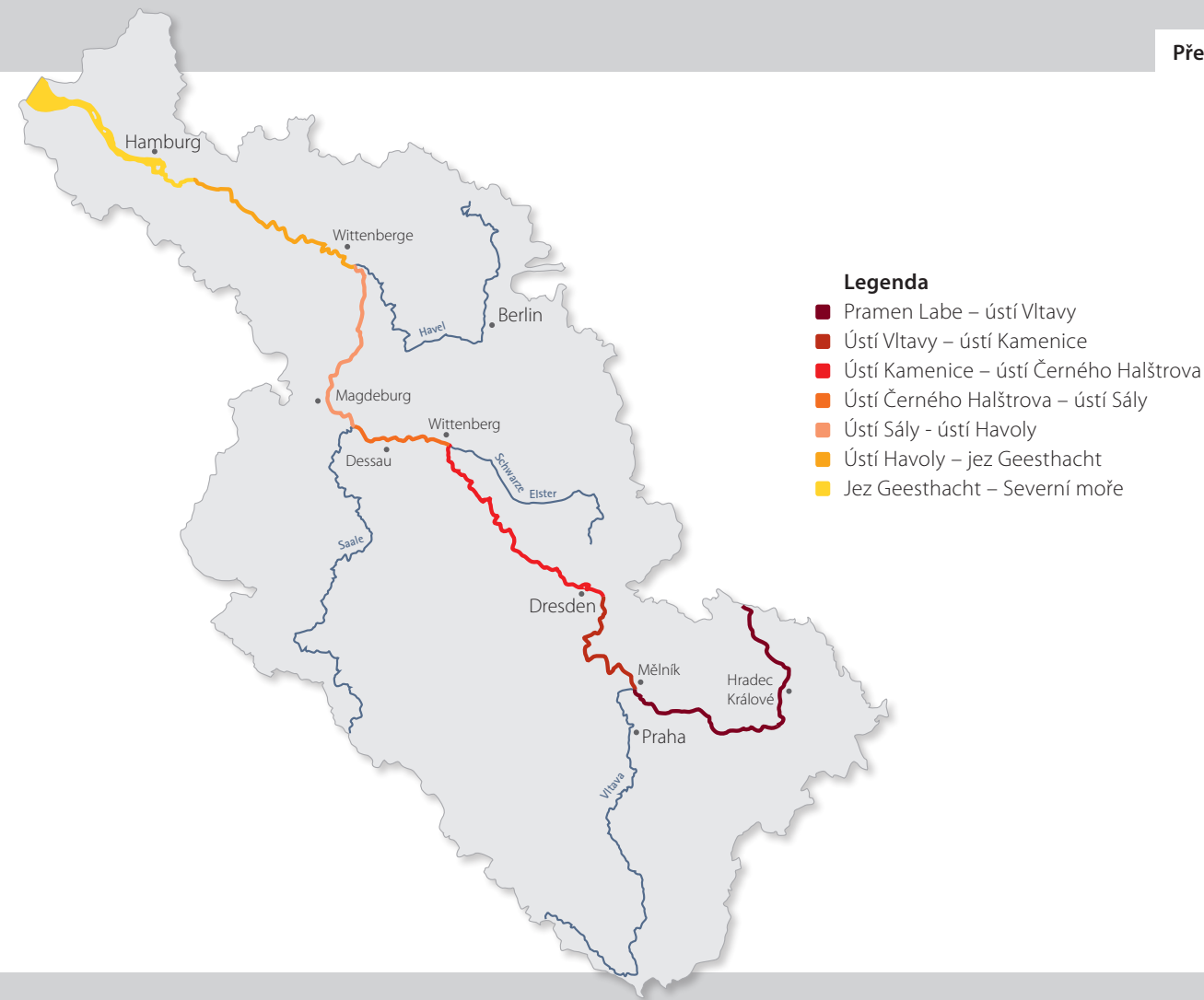
Charakter Labe ovlivnily nejen povodně a další přírodní jevy, ale také různá lidská činnost. Tento turistický průvodce mapuje stopy a svědectví, které zanechala voda v přírodě, kultuře a hospodaření v labské krajině. Významnou technickou památkou pozdního středověku je například 30,83 km dlouhý Opatovický kanál, který byl v letech 1498 až 1521 postaven jako vodní přivaděč pro 32 mlýnů. Nebo se podívejte na Drážďany-Niederwartha, přečerpávací

elektrárnu z roku 1930, jednu z prvních elektráren tohoto typu na světě. Zvláštním zážitkem pro všechny milovníky přírody je naopak návštěva Auenhausu, návštěvnického centra uprostřed biosférické rezervace říční krajiny UNESCO u Desavy. Na následujících stránkách naleznete mnoho zajímavostí, které stojí za výlet. Ještě více zajímavých tipů a informací najdete na internetových stránkách: www.reka-lide-krajina-labe.cz

Objevte pestrou krajinu vody a kultury spojené s Labem!

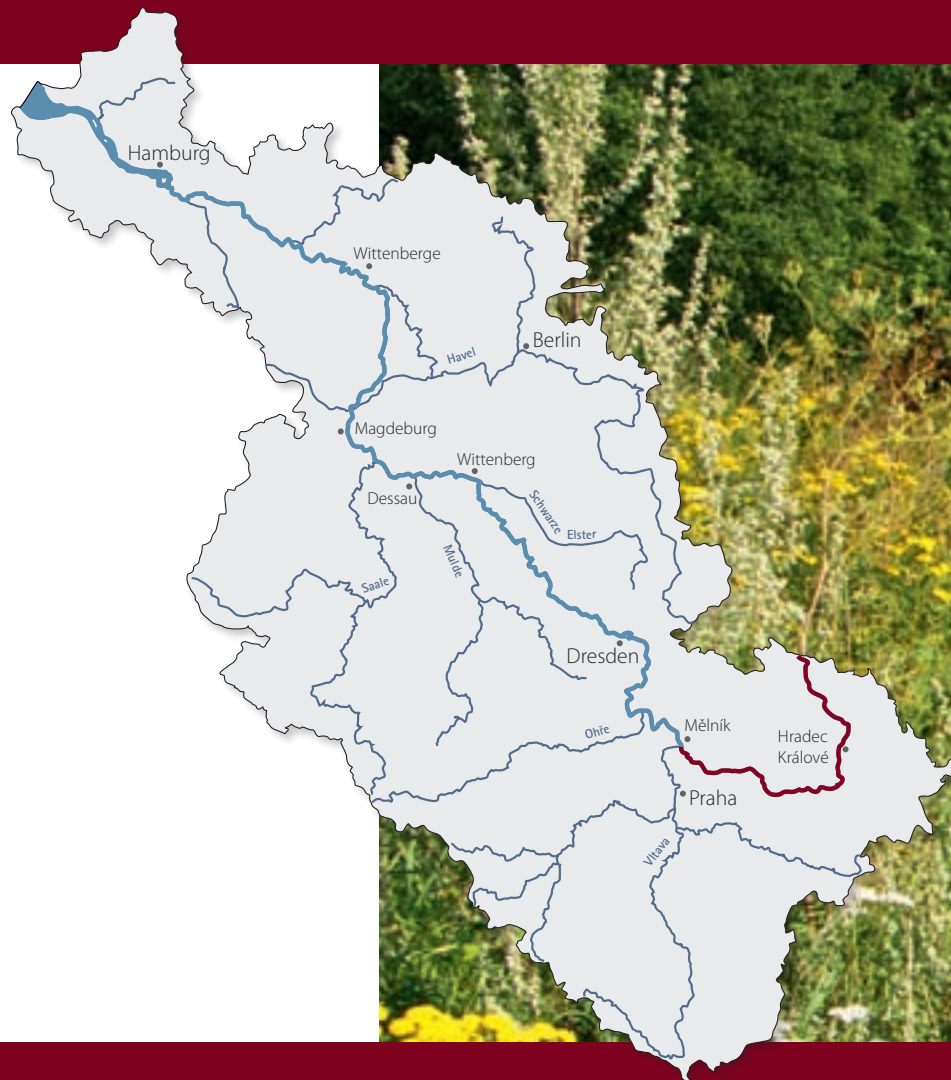
Labe v Evropě

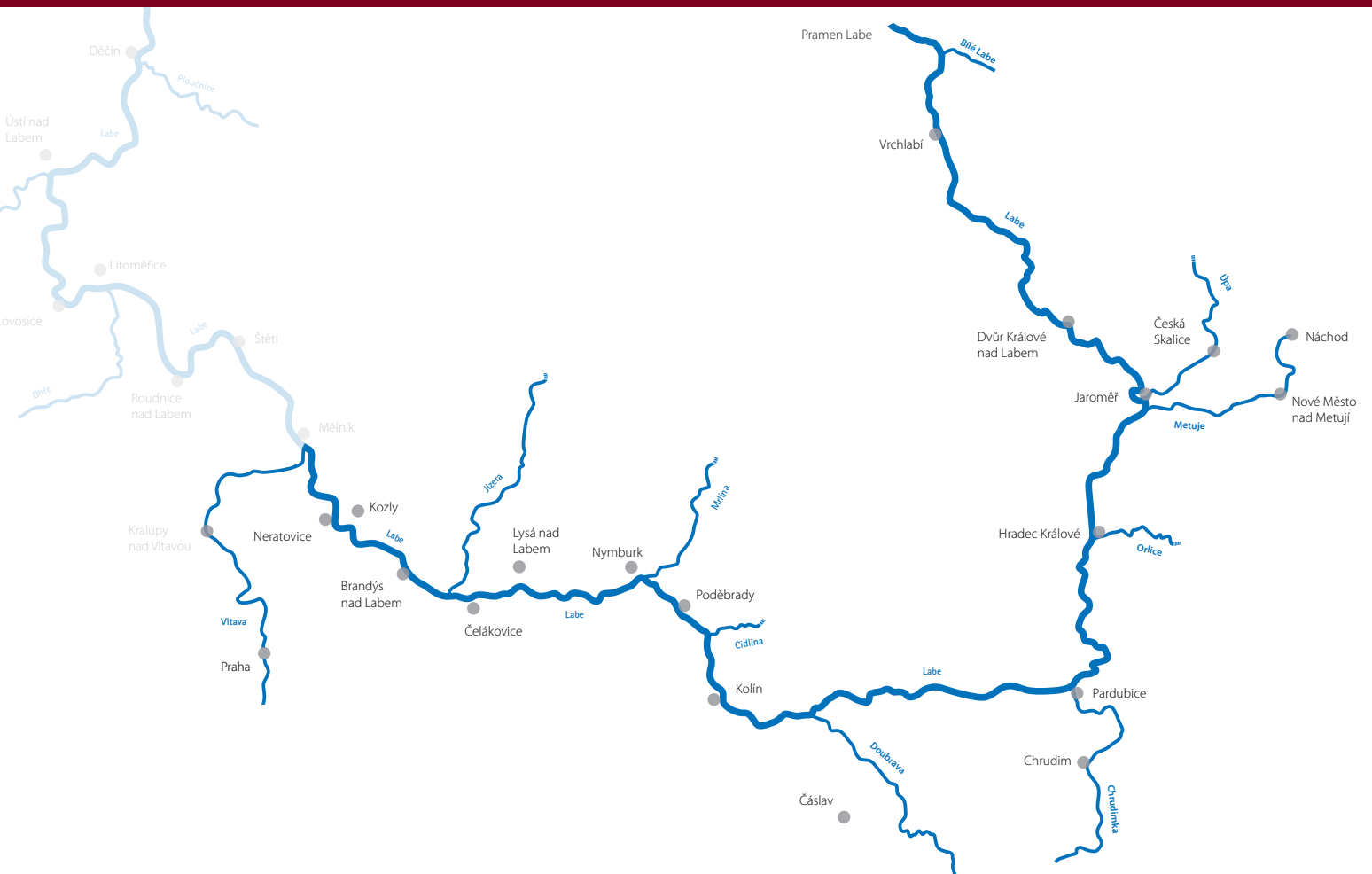
Povodí Labe má plochu 148 268 km², z toho se 65,5 % nachází v Německu, 33,7 % v Česku, 0,6 % v Rakousku a 0,2 % v Polsku. Jedná se o čtvrté největší povodí ve střední Evropě. V tomto regionu žije přibližně 25 milionů obyvatel, kteří utvářejí tuto jedinečnou kulturní krajinu.

Legenda

- Pramen Labe – ústí Vltavy
- Ústí Vltavy – ústí Kamenice
- Ústí Kamenice – ústí Černého Halštrova
- Ústí Černého Halštrova – ústí Sály
- Ústí Sály - ústí Havoly
- Ústí Havoly – jez Geesthacht
- Jez Geesthacht – Severní moře

Od pramene Labe až k ústí Vltavy

01 Pramen Labe
 Souřadnice: N 50.775718, E 15.53615

Pramen Labe je studánka, která se nachází na náhorní plošině v nadmořské výšce 1 387 m, kde se sbíhá voda z několika potoků.

02 Labský vodopád
 Souřadnice: N 50.770903, E 15.548781

35 m vysoký Labský vodopád leží ve vzdálenosti zhruba jednoho kilometru od pramene v soutěsce Labského dolu.

03 Labské meandry
 Souřadnice: N 50.762865, E 15.55163

Nedaleko pramenu Labe se v horské kotlině Labského dolu nalézají přirozený, volně meandrující úsek Labe.

04 Kamenná hráz v Labské soutěsce
 Souřadnice: N 50.746435, E 15.599937

Pevná kamenná hráz z lomového kamene slouží k zachycování nánosů během povodní.

05 Ústí Bílého Labe
 Souřadnice: N 50.740611, E 15.606294

Bílé Labe je považováno za nejdivočejší přítok, ústí do Labe u Divčích lávků. Most se nachází na konci přibližně osm kilometrů dlouhého Labského dolu vedoucího vzhůru k Labskému vodopádu.

06 Soutěska Čertova strouha
 Souřadnice: N 50.743482, E 15.648072

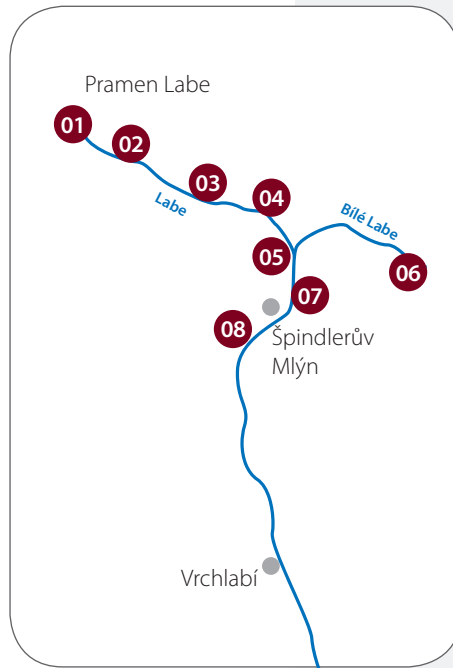
V blízkosti horské chaty Bílé Labe se nalézají soutěska Čertův důl. Na Čertově strouze můžete spatřit více než 100 let starou kaskádovitou regulaci divokého potoka.

07 Labské kaskády ve Špindlerově Mlýně
 Souřadnice: N 50.724853, E 15.605967

Ve Špindlerově Mlýně je Labe regulováno kamennými kaskádami, které byly postaveny po velké povodni v roce 1897.

08 Historická vodoměrná stanice v Labské
 Souřadnice: N 50.723233, E 15.598133

Historická vodoměrná stanice na Labi se nachází krátce před vtokem do přehrady Labská. Nejvyššího stavu hladiny s průtokem 195 m³ za sekundu dosáhlo zde Labe 29. července 1897. Poslední velká povodeň zde byla 7. srpna 2006. Tehdy zde byl naměřen průtok vody 172 m³ za sekundu.

Přehrada Labská

09 Přehrada Labská

Souřadnice: N 50.712003, E 15.584922

Po zničujících povodních v roce 1890 a 1897 byla v letech 1910 až 1916 postavena na ochranu před velkou vodou přehrada Labská. Pojme cca 3 milióny m³ vody. Její oblouková tížná hráz je 41,5 m vysoká a 153,5 m dlouhá.

Kaple sv. Anny

10 Soutěska u Labské

Souřadnice: N 50.678878, E 15.596089

Soutěska je přirozeným zúžením koryta. Řeka protéká prudkým spádem korytem z bílé ortoruly, které vede přímo soutěskou.

11 Kaple sv. Anny

Souřadnice: N 50.636691, E 15.606279

Kaple byla postavena v roce 1832 vedle pramene s pitnou vodou. Tehdy zde proběhla epidemie cholery a tento pramen byl jediný nezávadný zdroj vody pro obyvatele Vrchlabí. Kaple byla zasvěcena patronce Vrchlabí, sv. Anně.

12 Soutěska u Vrchlabí

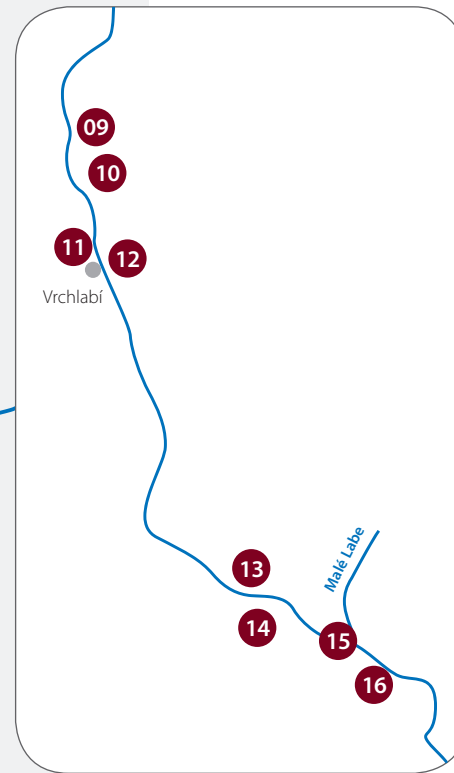
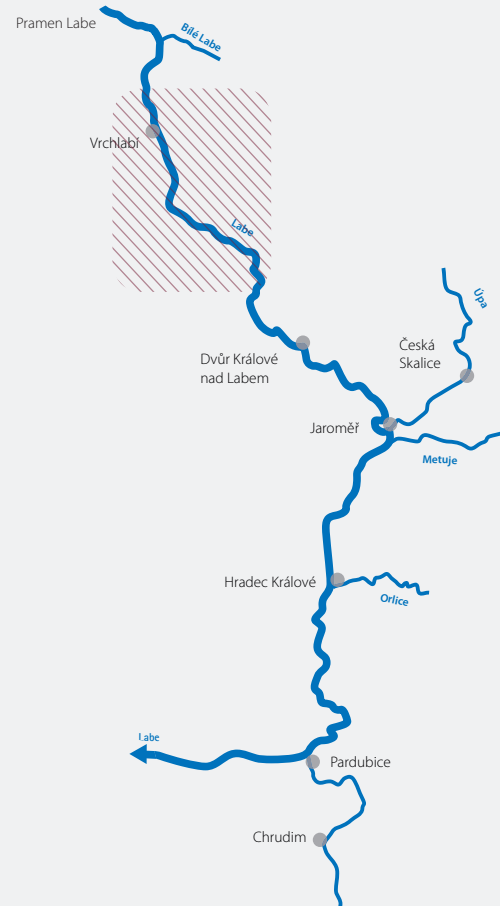
Souřadnice: N 50.636267, E 15.606075

Přirozená labská soutěska u Vrchlabí je přírodní památka. V soutěsce stojí jez a malý vodní mlýn.

13 Papírenský mlýn Klášterecká Lhota

Souřadnice: N 50.560781, E 15.661328

Voda přitékající přívaděčem pohání dvě Francisovy turbíny. Hřídel turbín pohání mlýn na dřevo z třicátých let, který slouží k výrobě celulózové kaše pro výrobu papíru.

14 Labská skála u Klášterecké Lhoty

Souřadnice: N 50.558653, E 15.668142

Labská skála u Klášterecké Lhoty je pozoruhodný přírodní útvar. Skládá se z pevných, velmi rozeklaných vrstev červeného pískovce.

15 Ústí Malého Labe

Souřadnice: N 50.549314, E 15.697124

Malé Labe pramení v nadmořské výšce 1363 m na úbočí Liščí hory, v délce 34 km teče většinou souběžně s Labem. Do Labe se vlévá mezi Prosečnou a Hostinným.

16 Jez Vestřev

Souřadnice: N 50.51534, E 15.740623

Jez vyzděný velkými kameny má 1,23 m vysokou klapku. Na pravém břehu se nachází malá elektrárna o výkonu 184 kW.

17 Přehrada Les Království

Souřadnice: N 50.457817, E 15.767783

Z architektonického hlediska jde o jednu z nejkrásnějších přehrad. Její objem je cca. 7,3 milionů m³. Vzdouvá Labe v délce přibližně 5,1 km a je využívána pro povodňovou ochranu a výrobu elektřiny.

18 Dřevěný most ve Verdeku

Souřadnice: N 50.44682, E 15.784205

První zmínka o zastřešeném dřevěném mostu v osadě Verdek pochází z roku 1641, dnešní most vznikl v roce 1938. Má visutý krov, který byl později zpevněn vzpěrami. V obci se nachází ještě další, přibližně 70 let starý zastřešený dřevěný most.

19 Jez Žireč

Souřadnice: N 50.418609, E 15.853055

Jez v Žirči je pohyblivý jez s klapkovými uzávěrami, který je orientován šikmo k proudu řeky. Levým pilířem prochází rybí přechod. Na pravém břehu se nachází malá elektrárna se dvěma horizontálně poháněnými turbínami.

20 Povodňové značky ve Stanovicích

Souřadnice: N 50.400853, E 15.870792

Historické povodňové značky se nacházejí v blízkosti příjezdu k bývalému Šporkovu mlýnu na levém břehu Labe. Značky ukazují všechny zaznamenané stavy hladiny povodní, které v průběhu doby obec postihly.

Přehrada Les Království

21 Jez Stanovice

Souřadnice: N 50.400853, E 15.870792

Ve Stanovicích se nalézá zděný, k toku řeky šikmo probíhající jez. Na březích leží dvě malé vodní elektrárny. V novějším objektu na pravém břehu jsou postaveny tři Kaplanovy turbíny.

22 Léčebný pramen sv. Františka, Kuks

Souřadnice: N 50.397339, E 15.874095

Pramen sv. Františka leží na levém břehu Labe vedle poustevny, kterou v roce 1701 založil F. A. Špork. Voda, vytékající z léčebného pramene zde byla jímána a odvedena do lázni. Areál lázni zničila labská povodeň v roce 1740. Zachován zůstal zámek, špitál a kostel na pravém labském břehu.

23 Jez Jaroměř

Souřadnice: N 50.355124, E 15.920458

Kombinovaný lomený jez se na levé straně skládá z pevného jezu pražského typu, na pravé straně se nalézá pohyblivý válec. Na levém břehu stojí malá vodní elektrárna, která byla postavena v 19. století.

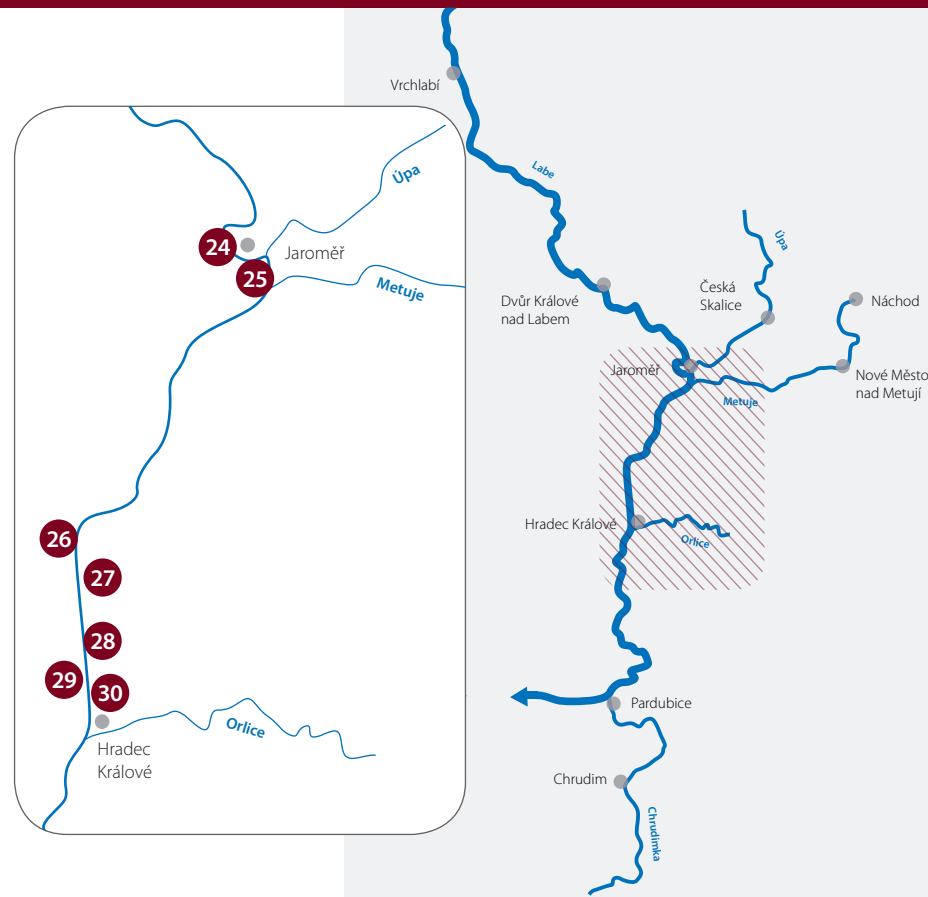

Jez Hradec Králové

24 Jez Čap

Souřadnice: N 50.341384, E 15.920345

Na místě původního Čerychova jezu stojí od roku 2009 nový zdyvadlový jez s klapkami. V malé vodní elektrárně na levém břehu se nacházejí 4 turbíny typu Semi-Kaplan.

25 Kanál „Velký labský náhon“

Souřadnice: N 50.265261, E 15.826112

Kanál byl založen v roce 1533 jako vodní přivaděč pro dnes již neexistující mlýny. Po průtoku Hradcem Králové odvádí vodu v blízkosti Březhradu zpět do Labe.

26 Jez Předměřice

Souřadnice: N 50.256892, E 15.825442

Jez má dvě pole, výšku 4,08 m a délku zdrže 7,45 km. Vodní elektrárna u pravého břehu je vybavena Kaplanovou turbínou.

27 Most Kameňák

Souřadnice: N 50.230344, E 15.824352

Kamenný obloukový most, který navrhl v letech 1912 – 1913 F. Sander, patří k nejkrásnějším mostům v České republice.

28 Poldr Věkoše

Souřadnice: N 50.227694, E 15.823078

Poldr Věkoše, který byl postaven v roce 2008, se nalézá severně od Hradce Králové. Umožňuje zachytit část povodně a snížit tak průtok v Hradci Králové.

29 Jez Hradec Králové

Souřadnice: N 50.207039, E 15.825378

Jez v Hradci Králové byl postaven v letech 1908 – 1911 v rámci regulace hladiny řeky Labe podle plánů F. Sandera. Jeho celková výška je 3,3 m. Slouží pro vyrovnání spádu a zajišťuje vodu pro malou elektrárnu na levém břehu.

Ústí Orlice

30 Ústí Orlice

Souřadnice: N 50.203275, E 15.824861

Řeka Orlice je 32,7 km dlouhý levobřežní přítok Labe. Vzniká soutokem Divoké a Tiché Orlice nad Albrechticemi nad Orlicí.

Staré rameno Třebšská

31 Sosoší v Jiráskově parku

Souřadnice: N 50.205068, E 15.825242

V Jiráskově parku u ústí Orlice do Labe se nalézá sosoší J. Škody, které představuje soutok těchto dvou řek.

32 Staré rameno Třebšská

Souřadnice: N 50.186589, E 15.816388

Staré říční rameno je zbytkem meandrů před regulací říčního koryta v Třebšské. Milovníky přírody bude v této lokalitě zajímat výskyt chráněných živočichů a rostlin jako vydra říční, ledňáček nebo bublinatka jižní na tomto místě.

33 Jez Opatovice

Souřadnice: N 50.161231, E 15.809819

Pevný kamenný jez s rybím přechodem byl postaven na místě jezu z 16. století. V koruně jezu jsou dodnes vidět zbytky dvou skluzů na kmenech stromů. Jez vzdouvá vodu a přivádí ji částečně do Opatovického kanálu a do malé vodní elektrárny.

34 Opatovický kanál

Souřadnice: N 50.163036, E 15.809212

Opatovický kanál je významná středověká stavba, která vznikla mezi lety 1498 a 1521. Vodu kanálu dříve využívalo 32 mlýnů a ještě dnes zásobuje síť rybníků.

35 Zdymadlo a vodní elektrárna Pardubice

Souřadnice: N 50.044242, E 15.774994

Jez o třech polích s regulovaným odtokem má 8,3 km dlouhou zdrž. Plavební komora má rozměry 12 x 85 m a minimální hloubku 3,5 m. Vodní elektrárna na levém břehu byla první elektrárnou v tehdejším Československu, kde byla použita velká horizontální Kaplanova turbína (průměr turbíny 3,6 m).

Zdymadlo a vodní elektrárna Kolín

36 Zdymadlo a vodní elektrárna Týnec

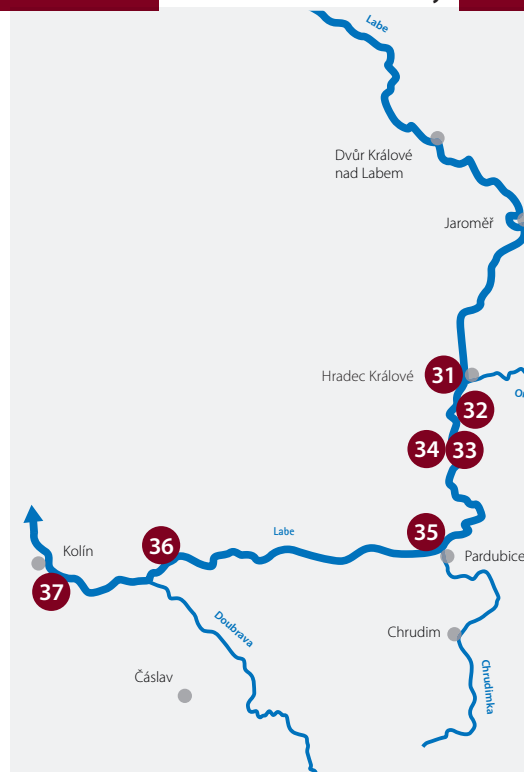
Souřadnice: N 50.036456, E 15.352169

Za jezem o třech polích s regulovaným odtokem leží zdrž o délce 15,9 km. Vodní elektrárnu s pěti Kaplanovými turbínami odděluje od zdymadla a jezu ostrov.

37 Zdymadlo a vodní elektrárna Kolín

Souřadnice: N 50.029233, E 15.204197

K jezu o třech polích s regulovaným odtokem patří 8,5 km dlouhá zdrž. Vodní elektrárna, která se nachází mezi jezem a komorou zdymadla, je vybavena čtyřmi Francisovými turbínami. Jez a vodní elektrárna byla postavena v letech 1913 – 1920 podle plánů architekta Františka Roitha.

38 Povodňové značky v Poděbradech

Souřadnice: N 50.140853, E 15.115728

Několik historických povodňových značek se nachází na mostním pilíři na levém břehu Labe.

39 Ochranný přístav Nymburk

Souřadnice: N 50.186283, E 15.047714

Překládací přístav byl založen v roce 1923 v bývalém korytě Labe. Dnes slouží jako ochranný přístav pro lodě v případě povodně.

40 Historické vodní příkopy v Nymburku

Souřadnice: N 50.186389, E 15.048792

Dvojitě středověké vodní příkopy v Nymburku byly původě napájeny z Labe. Po přeložení koryta Labe v roce 1923 jsou napájeny z řeky Mrliny.

41 Zdymadlo a vodní elektrárna Lysá

Souřadnice: N 50.177392, E 14.828217

Stavidlo o třech polích s regulovaným odtokem postavené v letech 1933 – 1935 má 9,5 km dlouhou zdrž. Plavební komora (12 x 85 m) má minimální hloubku 3 m. Vodní elektrárna s Kaplanovou turbínou byla postavena na levém břehu v letech 1939 až 1948.

42 Ústí Jizery

Souřadnice: N 50.172761, E 14.716294

Jizera je pravobřežní přítok Labe o délce 166,1 km. Její pramen se nachází na polské straně na hoře Stog Izerský v Jizerských horách v nadmořské výšce 1050 m.

Zdymadlo a vodní elektrárna Lysá

43 Zdymadlo a vodní elektrárna Kostelec

Souřadnice: N 50.234717, E 14.598342

5,3 m vysoký jez o třech polích s regulovaným odtokem a zdymadlem má 7,1 km dlouhou zdrž. Vodní elektrárna u levého břehu má dvě Francisovy a dvě Kaplanovy turbíny. Kaplanovy turbíny jsou vhodné zejména pro řeky s velkým průtokem při malém spádu.

Povodňové značky v Poděbradech

44 Historický jez Obříství

Souřadnice: N 50.297606, E 14.481956

Historický jez Obříství (postaven 1908 – 1913) měl dvě pole, z nichž se dodnes dochovala pouze levá část. Plavební komora o velikosti 11 x 73 m se nalézala na levém břehu a dnes již neexistuje. Dochované zbytky jezu jsou dnes chráněná technická památka.

Od soutoku s Vltavou až k ústí Kamenice

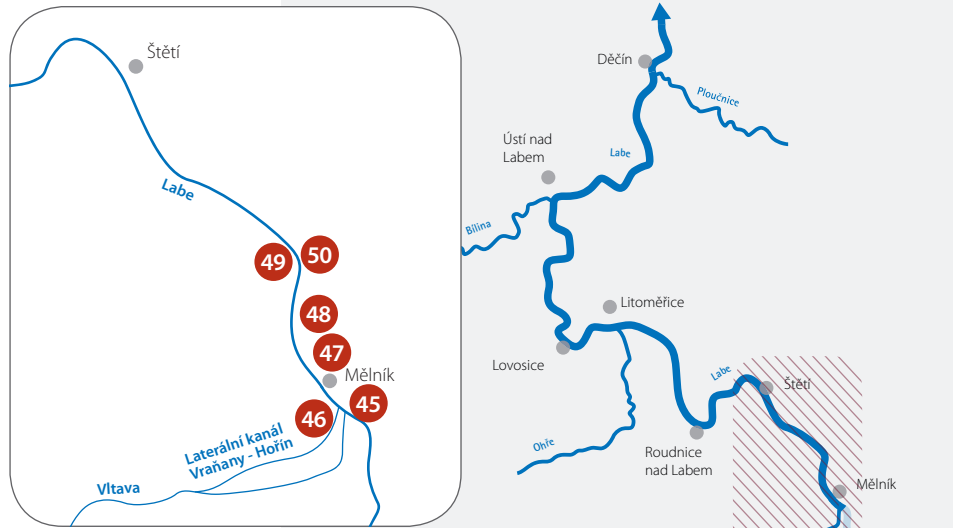

45 Ústí Vltavy
 Souřadnice: N 50.346911, E 14.475314

Vltava je levobřežní přítok Labe o délce 433 km. Pramení na Šumavě na východním úbočí Černé hory v nadmořské výšce 1172 m. Velikost povodní na Labi silně ovlivňuje zejména rozsáhlé povodí Vltavy.

46 Laterální kanál Vraňany – Hořín
 Souřadnice: N 50.348514, E 14.471828

Plavební kanál spojuje Vltavu a Labe a je sjízdný i pro velké lodi. Začíná na levém břehu Vltavy u jezu Vraňany, je 9,1 km dlouhý a 2,5 m hluboký. Končí u jezu Hořín. Kanál je chráněnou technickou památkou.

47 Vyhledka na zámku Mělník
 Souřadnice: N 50.351177, E 14.472556

U mělnického zámku se nabízí krásný výhled na soutok Labe a Vltavy, laterální kanál Vraňany - Hořín a jez a zdymadlo Hořín. U soutoku obou řek začíná po směru toku česká kladná kilometráž a proti toku záporná kilometráž Labe.

48 Přístav Mělník
 Souřadnice: N 50.366078, E 14.457879

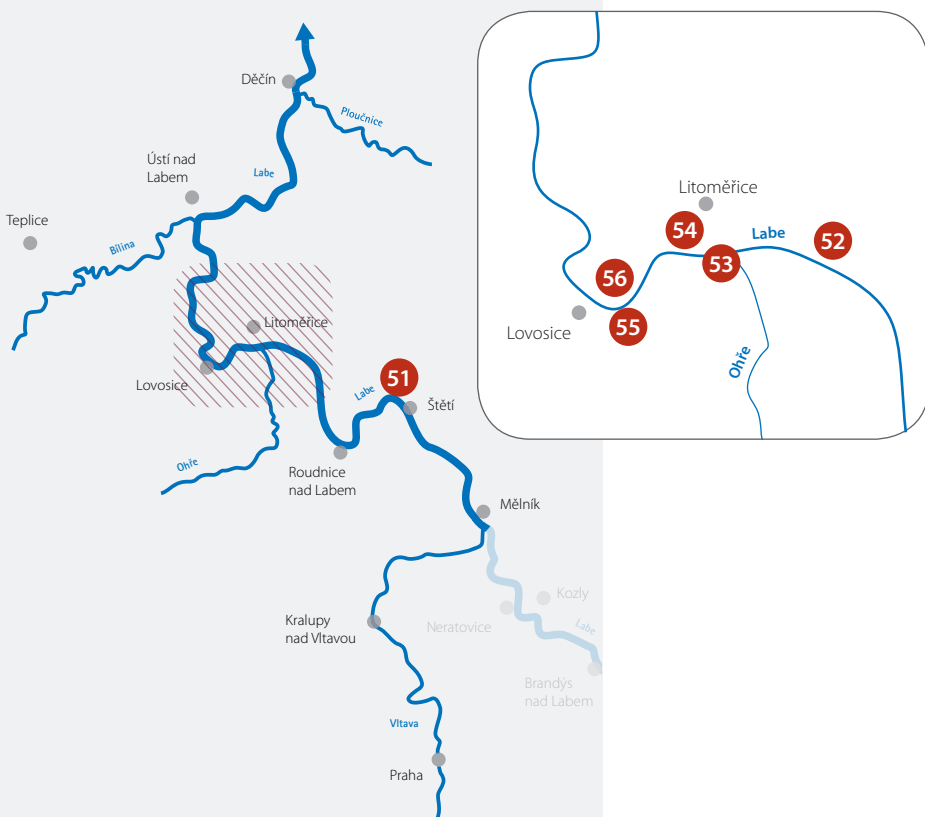
Dobrá geografická poloha a vybavení předurčila přístav v Mělníku za mezinárodní logistické centrum. Dopravní uzel propojuje silniční, železniční a vodní dopravu. Je zde možné překládat i velmi těžké a nadměrné náklady.

49 Jez Dolní Beřkovic
 Souřadnice: N 50.399011, E 14.452536

Jez o třech polích s regulovaným odtokem má výšku 2,4 m a zdřž o délce 12,9 km. Ovlivňuje tak stav vody až na dolním toku Vltavy.

50 Historické povodňové značky Dolní Beřkovic
 Souřadnice: N 50.392918, E 14.456323

Několik povodňových značek na stěně bývalého zdymadla v Beřkovicích u Mělníka ukazuje, jaký byl stav hladiny Labe při povodních, mimo jiné během dosud největší povodně v srpnu 2002.

51 Jez Štětí

Souřadnice: N 50.473322, E 14.346042

4,1 m vysoký jez o sedmi polích s regulovaným odtokem má 11,6 km dlouhou zdrž. Byl postaven v roce 1909 a jedná se o druhý stupeň labské regulace po proudu řeky podle české kilometráže, která začíná od nuly u Mělníka.

52 Zdymadlo České Kopisty

Souřadnice: N 50.526006, E 14.181675

Zdymadlo bylo postaveno v roce 1914. Slouží pro zajištění předepsané hloubky plavby ve zdrži a umožňuje hospodářské využití zadržované vody. Kromě toho je zdrž využívána pro vodní sporty a rekreaci.

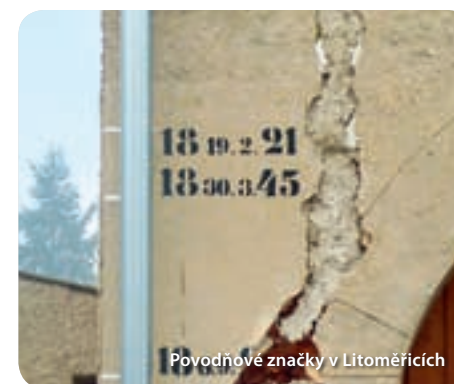

Jez Štětí

53 Ústí Ohře

Souřadnice: N 50.529033, E 14.136744

Řeka Ohře je 300 km dlouhý levý přítok Labe. Pramení v Bavorsku v chráněné krajinné oblasti pod vrcholem Schneebergu v nadmořské výšce 752 m a vlévá se do Labe poblíž Litoměřic.

Povodňové značky v Litoměřicích

54 Povodňové značky v Litoměřicích

Souřadnice: N 50.523250, E 14.215794

Povodňové značky na domě č. 19 v Křešicích u Litoměřic ukazují stav hladiny vody při povodních z let 1821 a 1940. Přejech od světlou a tmavou barvou nad klenbou dveří způsobila povodeň v roce 2002.

55 Zdymadlo Lovosice

Souřadnice: N 50.516264, E 14.076792

Zdymadlo bylo postaveno v letech 1911 – 1919 v rámci rozsáhlého splavňování Vltavy a dolního toku Labe. Je zde také pátý jez mezi Mělníkem a Ústím nad Labem.

56 Žernosecké jezero

Souřadnice: N 50.523468, E 14.068851

Uměle vytvořené jezero o rozloze cca 1 km² vzniklo v 50. a 60. letech zatopením bývalé písčiny. Stav vody v jezeře reaguje na výšku hladiny Labe, jezero je s řekou přímo spojeno kanálem.

Porta Bohemica

57 Porta Bohemica

Souřadnice: N 50.544689, E 14.053167

Porta Bohemica (Brána Čech) je název počátku labského kaňonu, který se hluboce zařezává do Českého Středohoří. Sevřeně hluboké údolí o délce přibližně 4 km je charakteristické výraznými skalními útesy a stěnami. Nález zbytků přístavu z doby bronzové na pravém břehu ve Velkých Žernosecích v roce 1951 dosvědčil rané osídlení labského údolí.

58 Zdymadlo a vodní elektrárna Střekov

Souřadnice: N 50.638683, E 14.047953

Objekt zdymadla a vodní elektrárny byl postaven v letech 1924 – 1936. Jednalo se nejmodernější vodní dílo v tehdejší Československu. Dnes tato stavba představuje poslední stupeň labské regulace na českém území.

59 Přístav Ústí nad Labem

Souřadnice: N 50.661417, E 14.056750

Dobré napojení na železniční a silniční síť vytvořilo z přístavu Ústí nad Labem důležitý logistický uzel a překladiště evropské sítě vodních cest.

60 Mariánský most v Ústí nad Labem

Souřadnice N 50.660473, E 14.053413

Most byl postaven v roce 1998 a v roce 2001 byl vyznamenan v mezinárodní anketě jako jedna z deseti nejkrásnějších staveb světa posledního desetiletí 20. století. Charakterizuje ho nosná konstrukce ve formě zavěšeného trojúhelníku. Působí jako „vyvážení“ vůči protější Mariánské skále.

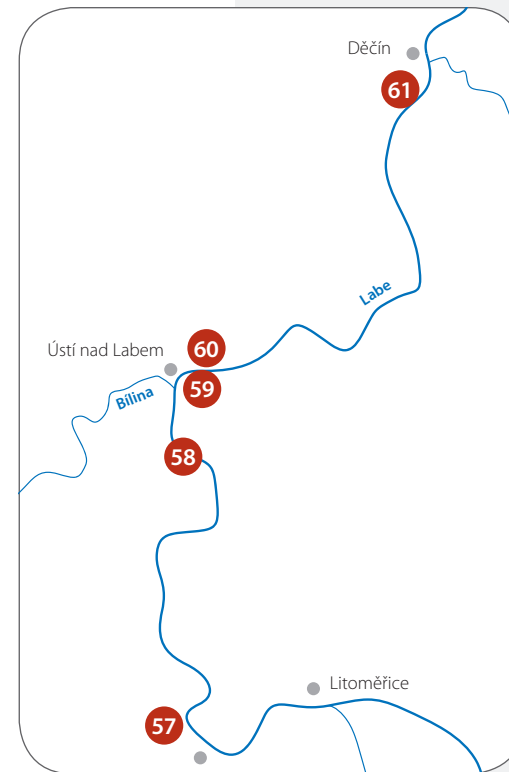

Zdymadlo a vodní elektrárna Střekov

61 Ochranný přístav Děčín – Rozbělesy

Souřadnice: N 50.761008, E 14.201761

Tento přístav, který vznikl v roce 1857, je první ochranný přístav na Labi na české straně, který byl postaven jako zimoviště nebo pro případ povodně. Stávající pilíře a kruhy pro ukotvení lodí byly po povodni v roce 2002 doplněny o další pilíře na hrázi, která odděluje přístav od Labe.

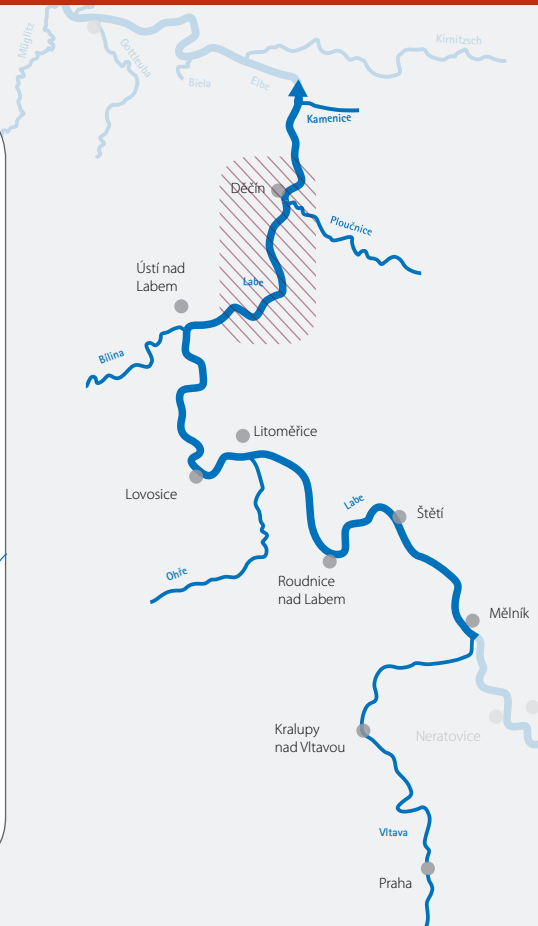
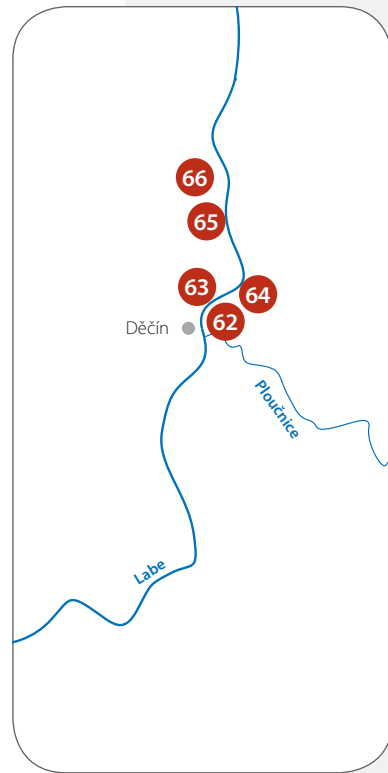

Povodňové značky v Děčíně

62 Povodňové značky v Děčíně

Souřadnice: N 50.778983, E 14.208283

Nejstarší povodňová značka vytesaná do skály pod zámeckou věží v Děčíně pochází z roku 1432. Je to zároveň nejstarší dochovaná povodňová značka na Labi.

Hladový kámen v Děčíně

63 Hladový kámen v Děčíně

Souřadnice: N 50.781561, E 14.207167

Do čedičového kamene na levém labském břehu pod silničním mostem byla v 19. století vyryta slova „Wenn du mich siehst, dann weine“ (vidíš-li mne, zaplač). Tento kámen je od roku 1616 svědkem častých nízkých stavů vody na Labi. Vidět ho můžete v případě, že průtok na vodočtu Děčín klesne pod 62 m³ za sekundu.

Socha sv. Vojtěcha

65 Socha sv. Vojtěcha

Souřadnice: N 50.830983, E 14.225811

Pískovcová socha sv. Vojtěcha, patrona lodníků, v nadživotní velikosti, pochází z 18. století a stojí na skále u nebezpečných mělčin u Dolního Žlebu, kde často lodě ztroskotávaly.

66 Lanový přívoz Dolní Žleb

Souřadnice: N 50.842804, E 14.217467

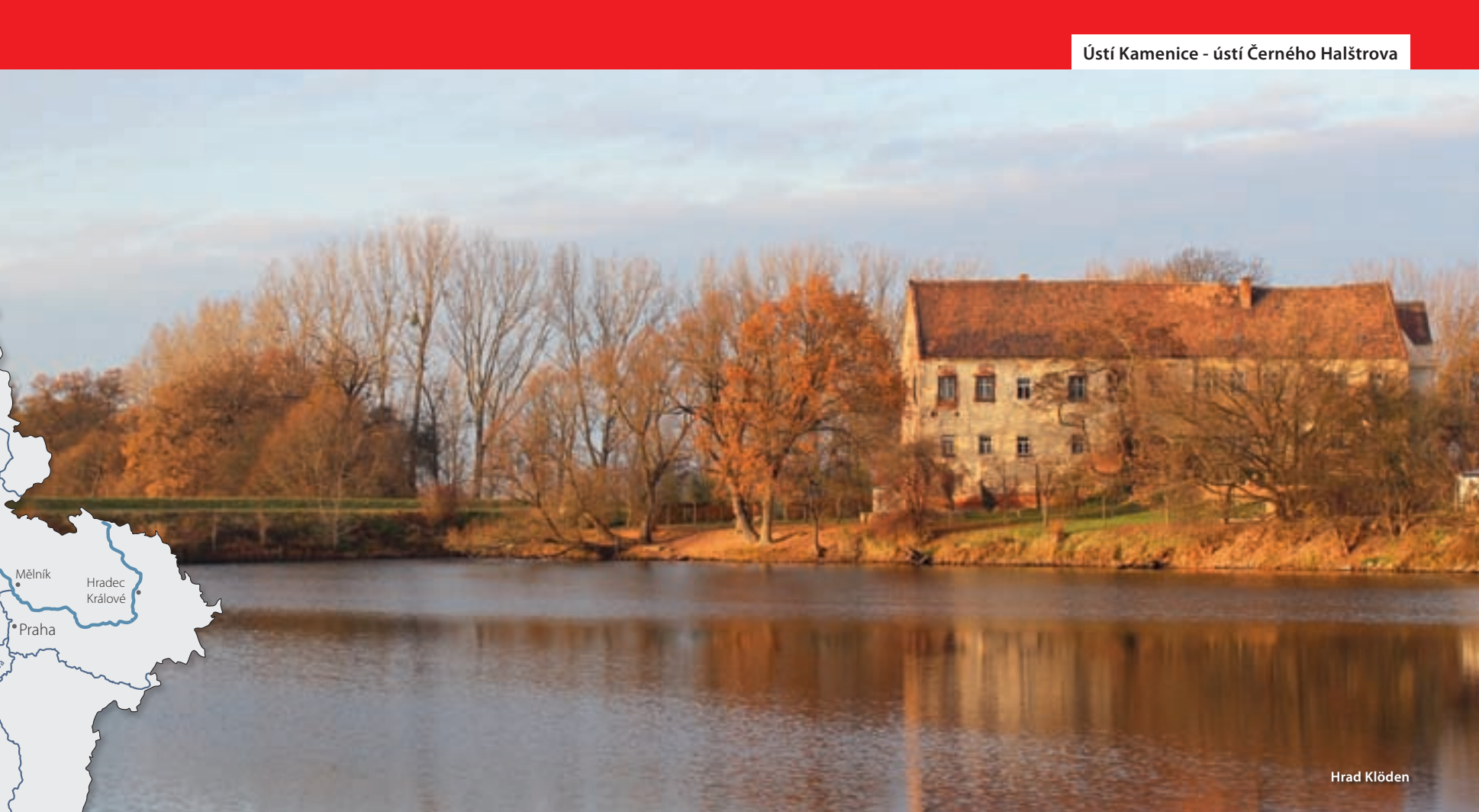
Lanový přívoz poháněný proudem řeky je nejsevernější a z geografického hlediska nejnižší položený přívoz v České republice. Přívoz je v provozu celoročně a zajišťuje přepravu pěších, motocyklů a automobilů do 20 t.

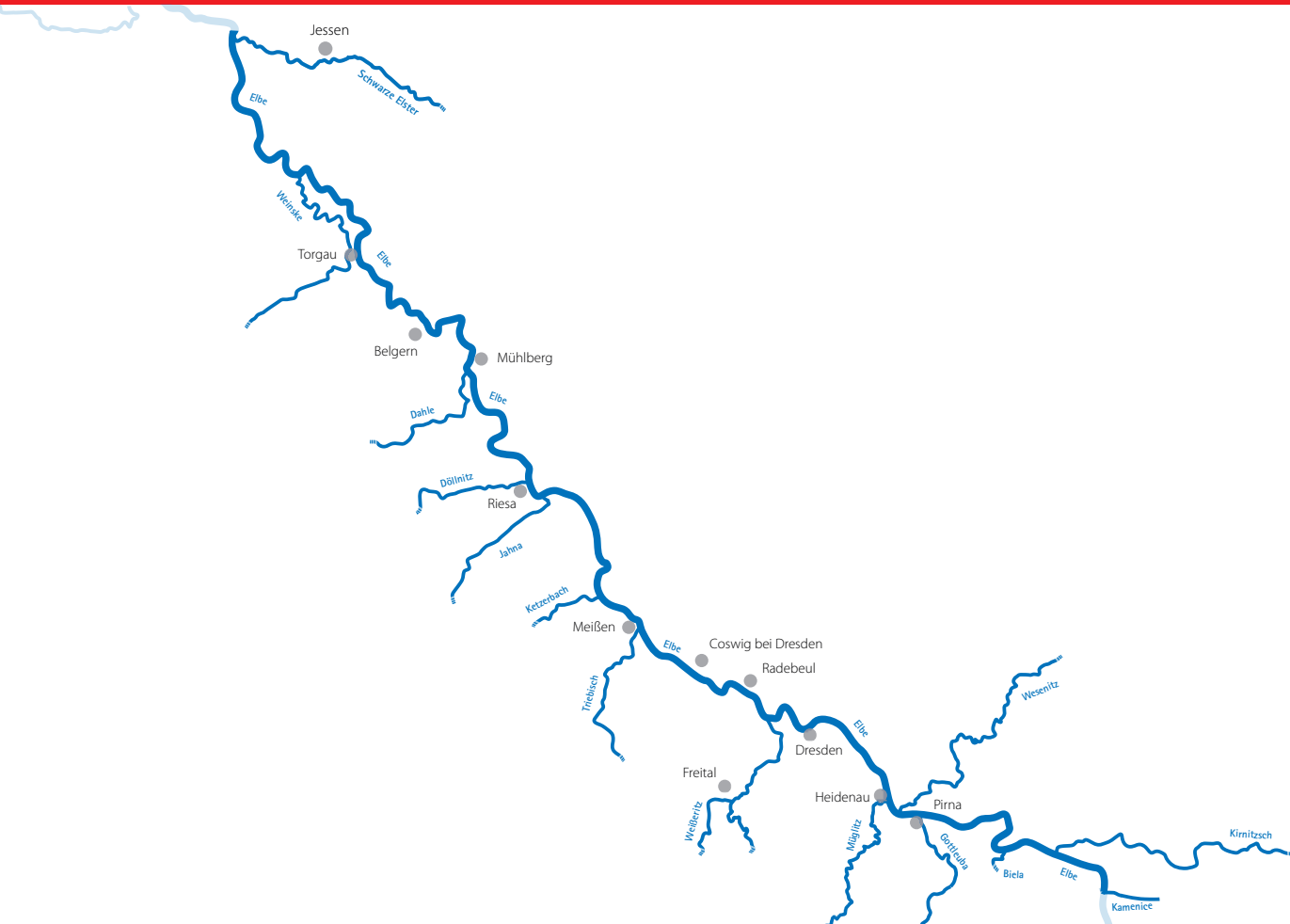
64 Přístav Děčín – Loubí

Souřadnice: N 50.785989, E 14.221969

Přístav v Děčíně – Loubí je největší český přístav s překladištěm. Jedná se o trimodální terminál kombinované dopravy, což znamená, že má dobré napojení na silniční, železniční a lodní dopravu.

Od ústí Kamenice až k ústí Černého Halštrova

67 Ústí Kamenice

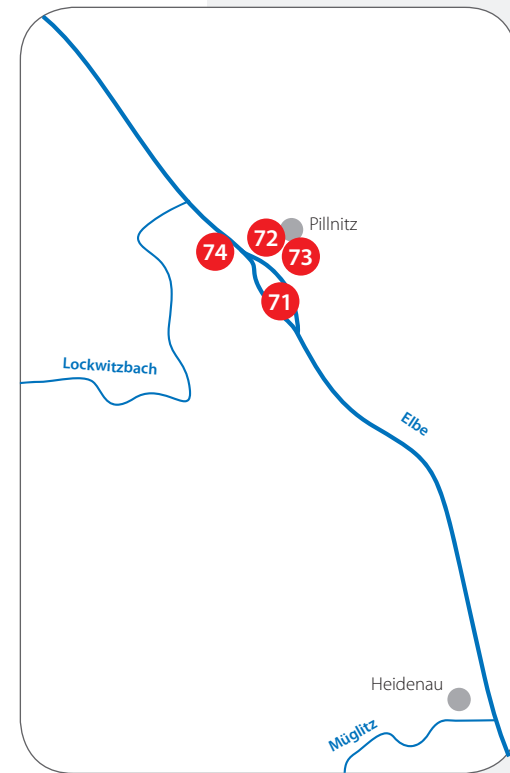
Souřadnice: N 50.874269, E 14.236146

Řeka Kamenice je pravobřežní přítok Labe o délce 35,6 km. Její pramen leží v Lužických horách na jihozápadním svahu Jelení skály v nadmořské výšce 595 m.

68 Vodoměrná stanice Schöna

Souřadnice: N 50.875315, E 14.234703

První vodoměrná stanice za českou hranicí se nachází v Schöně. Skládá se z kombinace svislého, šikmého a schodišťového vodočtu. Nejvyšší zde naměřený stav vody (12,04 m) byl dosažen během povodně v srpnu 2002.

69 Povodňové značky v Königsteinu

Souřadnice: N 50.918381, E 14.072711

16. srpna 2002 zde naměřili nejvyšší stav vody od roku 1845: 11,85 m. Střední stav hladiny Labe v Königsteinu je 2,20 m.

70 Povodňové značky na radnici ve Stadt Wehlen

Souřadnice: N 50.957134, E 14.033084

Z důvodu chybějících protipovodňových zábran je městečko Stadt Wehlen často postižováno povodněmi. Doslvěčují to i mnohé povodňové značky na radnici.

71 Labský ostrov Pillnitz

Souřadnice: N 51.004851, E 13.870368

Labský ostrov Pillnitz je jeden ze dvou velkých ostrovů na Labi ve Svobodném státě Sasko. Je necelý kilometr dlouhý, 200 m široký a nachází se na něm rezervace, do které je vstup zakázán.

Povodňové značky v Pillnitz

72 Povodňové značky v Pillnitz

Souřadnice: N 51.008283, E 13.869401

Povodňové značky se nacházejí u Vodního paláce zámku Pillnitz. Jsou vytesány do zdi a ukazují stavy vody během povodní v minulých staletích. Nejvyšší stavy vody byly dosaženy v letech 1845 a 2002.

73 Historický vodočet Pillnitz

Souřadnice: N 51.008143, E 13.869284

Na volně přístupných schodech k Labi u Vodního paláce se nalézá zrekonstruovaný historický laťový vodočet. Tento vodočet byl používán pro lodní plavbu v letech 1845 až 1990.

74 Povodňové značky na převoznickém domě v Kleinschachwitz

Souřadnice: N 51.014802, E 13.856710

Vzhledem k poloze nedaleko Labe převoznický dům často zasáhly povodně. O tom svědčí mnohé povodňové značky na jednom z domovních rohů.

Plavecký kostel „Panny Marie u vody“, Drážďan

75 Plavecký kostel „Panny Marie u vody“, Drážďany

Souřadnice: N 51.014802, E 13.856710

Více než 600 let starý plavecký kostel leží na břehu Labe na úpatí svahu v bezprostřední blízkosti zámku Pillnitz. Byl založen v roce 1495 jako pozdně gotická halová stavba a sloužil jako místo bohoslužeb labských loďníků.

Vodárna Hosterwitz, Drážďany

76 Vodárna Hosterwitz, Drážďany

Souřadnice: N 51.022667, E 13.850069

V roce 1908 byl zahájen provoz vodárny v Hosterwitzu, po Saloppe a Tolkewitz třetí drážďanské vodárny. Pro přípravu pitné vody je zde používána filtrovaná labská voda míšená s přirozenou spodní vodou. V případě potřeby je zde možné připravovat pitnou vodu umělým obohacováním spodní vody.

77 Historická vodárna Saloppe, Drážďany

Souřadnice: N 51.064885, E 13.788107

Saloppe byla v roce 1875 uvedena do provozu jako první vodárna v Drážďanech. Pitná voda je získávána z labského filtrátu. Dnes slouží k zásobování průmyslového podniku Infineon užitkovou vodou.

78 Sochy na mostě Carolabrücke, Drážďany

Souřadnice: N 51.051852, E 13.747437

Na příjezdu na most Carolabrücke se nacházejí dvě jezdecké sochy z pískovce „Labe v klidu“ (Néreidka jede po klidných vodách) a „Labe v pohybu“ (Tritón na lovu ve vlnách napřahuje svůj kyj). Obě vytvořil v roce 1907 Friedrich Offermann.

79 Historický vodovod, Drážďany

Souřadnice: N 51.052323, E 13.745416

V letech 1841 – 1863 byl položen první drážďanský vodovod z pískovce. Několik částí celkem 67 km dlouhého pískovcového potrubí bylo nalezeno při zakládacích pracích paroplynové teplárny a elektrárny u mostu Nossener Brücke. Dnes jsou vystaveny na místě bývalého barokního přístavu pro gondoly.

80 Povodňová brána v ulici Münzgasse

Souřadnice: N 51.053428, E 13.741328

Ve zdivu drážďanské pevnosti jsou zakryté vodící kolejnice pro zástavbu mobilních prvků protipovodňové ochrany, které mohou uzavřít ulici Münzgasse. Stejný systém uzavěry se nachází opodál na Brühlově terase.

81 Povodňové značky na mostě Augustusbrücke, Drážďany

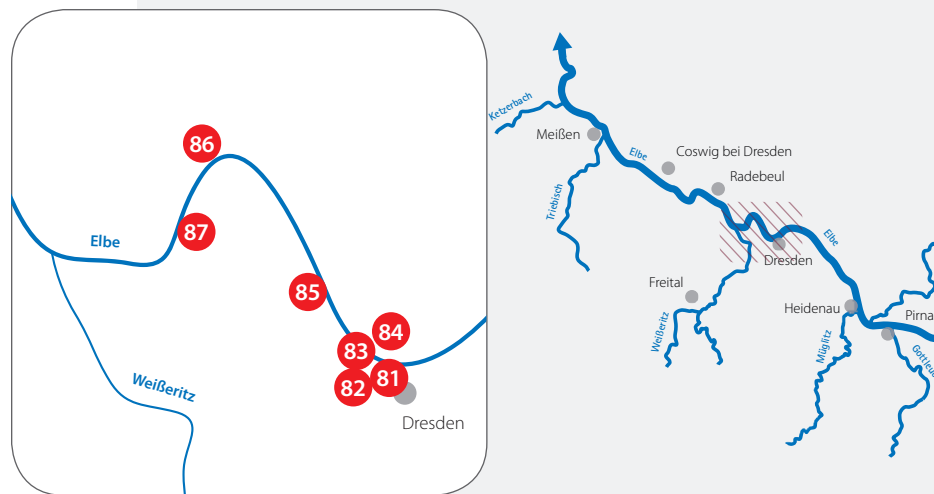
Souřadnice: N 51.054135, E 13.739028

Povodňové značky se nalézají na levé straně mostu Augustusbrücke. Dokumentují stav hladiny vody při povodních na Labi v letech 1845, 1655 a 1890. Světlá místa v obloucích mostu ukazují, jak vysoko stála voda v srpnu 2002.

82 Vodoměrná stanice Drážďany

Souřadnice: N 51.054476, E 13.738851

Vodoměrná stanice Drážďany je druhá nejstarší stanice v Sasku, stav vody se zde měří pravidelně od roku 1776. Vodočetná lať je upevněna na levém pilíři na mostě Augustusbrücke. Nejvyšší stav vody, 9,40 m, zde byl naměřen 17.08.2002.

Vodoměrná stanice Drážďany

83 Povodňová naučná stezka Drážďany

Souřadnice: N 51.054089, E 13.738199

Na osmi informačních tabulích po obou stranách Labu mezi mosty Augustusbrücke a Marienbrücke jsou v rámci povodňové naučné stezky představeny různé informace o vzniku povodní a ochraně před nimi. Výchozím místem je levé předmostí mostu Augustusbrücke.

84 Socha „Vlna“, most Augustusbrücke Drážďany

Souřadnice: N 51.055634, E 13.739634

Socha „Vlna“ („Die Woge“) stojí od léta 2006 na mostě Augustusbrücke, který je 355 m dlouhý a spojuje centrum Drážďan (Altstadt) se čtvrtí Neustadt. Toto umělecké dílo je připomínkou povodně z roku 2002. Jeho předlohou byl známý japonský dřevoryt „Velká vlna u pobřeží Kanagawy“.

85 Protipovodňová zeď Drážďany - Altstadt

Souřadnice: N 51.056355, E 13.734847

Téměř metr vysoká zeď slouží k ochraně drážďanského Starého města (Altstadt) a čtvrti Friedrichstadt. Sahá od mostu Augustusbrücke až k přístavu Alberthafen a byla postavena po povodni z roku 2002. Zeď je možno zvýšit pomocí mobilních prvků ochrany.

86 Záplavový kanál Kaditz

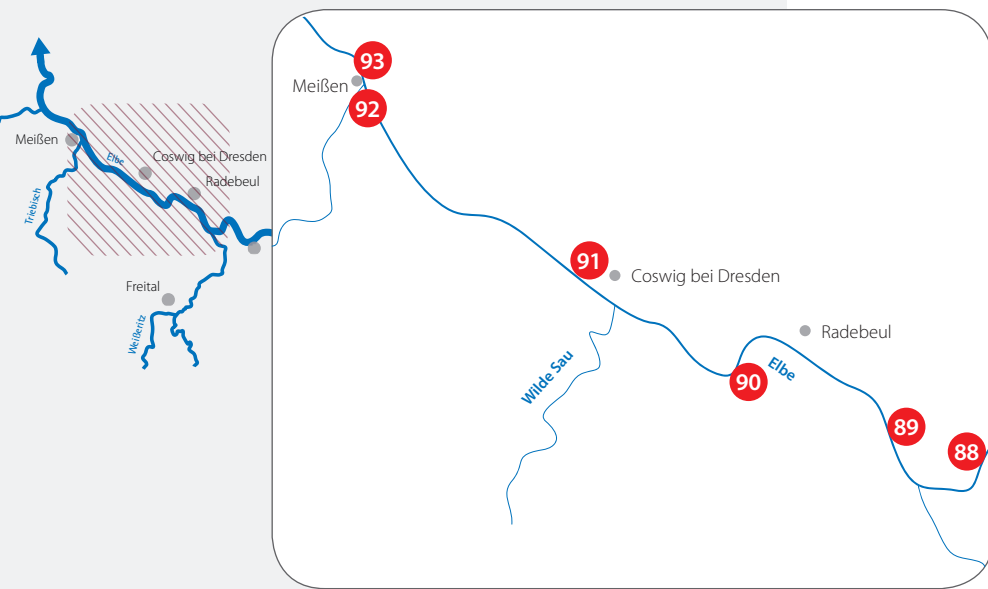
Souřadnice: N 51.075650, E 13.703642

Záplavovým kanálem na pravém břehu Labu mezi Kaditzem a Micktenem proudí voda po dosažení stavu 5,50 m na vodočtu Drážďany. Při povodni tak snižuje výši hladiny v oblasti drážďanského Starého města.

87 Záplavový kanál Ostragehege

Souřadnice: N 51.067695, E 13.703256

Záplavovým kanálem na levém břehu Labu v Ostragehege, který je využíván jako hřiště a sportoviště, proudí voda po dosažení stavu 6,20 m na vodočtu Drážďany. Může odvést až 850 m³ povodňové vody Labu za sekundu.

88 Historický otočný jeřáb, Drážďany-Übigau

Souřadnice: N 51.014802, E 13.856710

Obří otočný železný jeřáb z roku 1891 s nosností 30 t je dochovaná technická památka. Byl postaven společností Eisenwerk AG Hamburg jako nejmodernější pobřežní jeřáb své doby a sloužil ke spuštění těžkých lodních motorů do lodí nově postavených v místní loděnici.

89 Povodňové značky v Kaditz, Drážďany

Souřadnice: N 51.081848, E 13.672115

Na povodňovém sloupu ve čtvrti Kaditz můžete spatřit různé historické záznamy o stavu hladiny při povodních na Labi. Nejstarší značka pochází z roku 1432. Protože však sloup nestojí na původním místě, značky pravděpodobně neodpovídají zcela přesně skutečným stavům hladiny.

Historický otočný jeřáb, Drážďany-Übigau

90 Přečerpávací elektrárna Niederwartha

Souřadnice: N 51.091394, E 13.610044

Přečerpávací elektrárna Niederwartha, která zahájila provoz v roce 1930, byla jednou z prvních elektráren tohoto typu na světě. Horní a spodní nádrž jsou spojeny 1760 m dlouhým tlakovým potrubím. Spádová výška je cca 143 m. Elektřinu vyrábí Francisovy turbíny.

91 Labský ostrov Gauernitz

Souřadnice: N 51.118341, E 13.561184

Kolem roku 1830 existovalo na Labi v Sasku ještě asi 18 ostrovů. Labský ostrov Gauernitz je jeden ze dvou velkých ostrovů na Labi ve Svobodném státě Sasko.

92 Povodňové značky na ulici Siebeneicher Straße, Míšeň

Souřadnice: N 51.161693, E 13.476828

Na zdi je zachycen stav hladiny při devíti různých povodních na Labi od roku 1734.

93 Vodoměrná stanice Míšeň

Souřadnice: N 51.170513, E 13.476475

Vodoměrná stanice Míšeň se nachází v budově Vodního a plavebního úřadu na pravém břehu Labe. Je vybavena moderním automatickým zařízením s dálkovým přenosem dat a hlášením naměřených hodnot. V Míšni byl v roce 1775 zřízen první vodočet v Sasku. Od té doby se zde pravidelně zaznamenává stav vody.

Povodňové značky na stěně
městského muzea v Míšni**94 Povodňové značky na stěně
městského muzea v Míšni**

Souřadnice: N 51.163293, E 13.47254

Během povodně v roce 2002 bylo několik míšeňských čtvrtí včetně historického centra zatopeno až třemi metry vody. Naleznete zde stavy vody z roku 2002 a nejstarší povodňovou značku v Sasku z roku 1502.

95 Průplav „Elsterwerda-Grödel“

Souřadnice: N 51.307877, E 13.357696

Průplav byl původně zbudován pro přetahování vorů pomocí lan mezi Černým Halštrovem a Labem. Stavba byla zahájena v roce 1742. Je dlouhý 22 kilometrů, co znamená, že je to nejdelší vodní kanál v Sasku.

96 Stržení obce Röderau

Souřadnice: N 51.315476, E 13.317795

Sídliště Röderau-Süd, které bylo postaveno v 90. letech minulého století v záplavové oblasti, bylo v srpnu 2002 zcela zatopeno. Následkem toho bylo všech 86 domů strženo a postaveno na novém místě.

97 Dlouhý kilometr u Mühlbergu

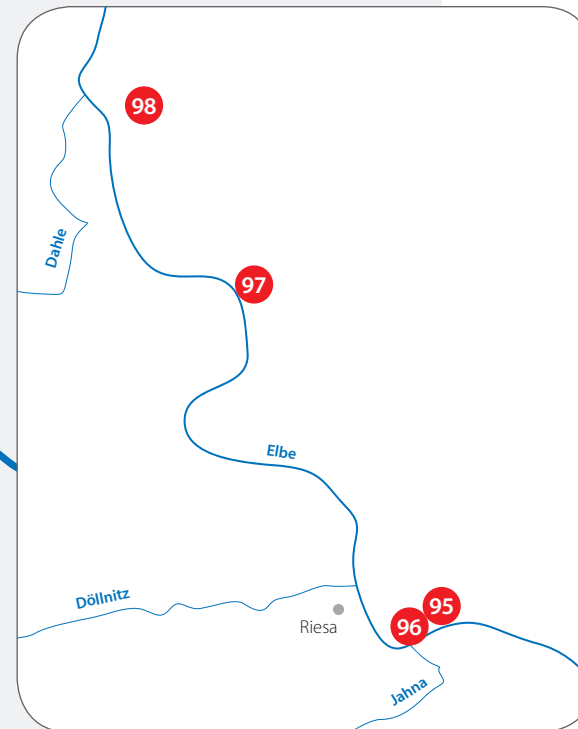
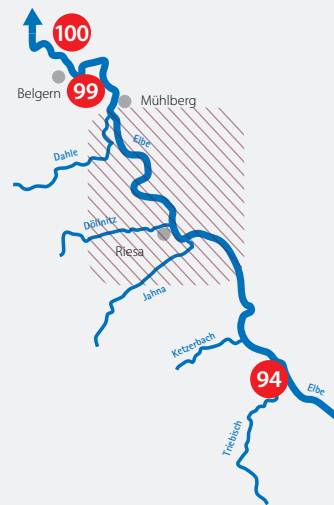
Souřadnice: N 51.395323, E 13.234491

Obec Gaitzschhäuser kdysi tvořila hraniční přechod mezi Saskem a Pruskem a tím také hranicí mezi saskou a pruskou labskou kilometrží. Z důvodu rozdílných výchozích bodů vznikl „dvojitý kilometr 121“, také známý jako „dlouhý kilometr“ nebo „Saský kilometr“.

98 Přístav Mühlberg

Souřadnice: N 51.431672, E 13.210716

Výstavba městského přístavu v Mühlbergu je součástí obsáhlých protipovodňových opatření v okolí města Mühlbergu. Kromě výstavby neřízeného záplavového poldru a sanace hrází byl zde také s ohledem na památkovou ochranu přestavěn městský přístav.

99 Přeložení hráze u Ammelgoßwitz

Souřadnice: N 51.4826, E 13.154240

Od povodně v roce 2002 se uvažuje o tom, zda nemá být hráz, která byla postavena po povodni v roce 1845, přeložena na své původní místo, nebo zda má být v této oblasti zbudován řízený záplavový poldr.

100 Průpich Döbeltitz

Souřadnice: N 51.498217, E 13.101153

Pod obcí Döbeltitz mezi 144,4 a 146,0 kilometrem bylo Labe v letech 1873 – 1874 napřímeno oddělením jednoho meandru. Tím byla zkrácena délka jeho toku o 3,5 kilometru.

101 Vodoměrná stanice Torgava

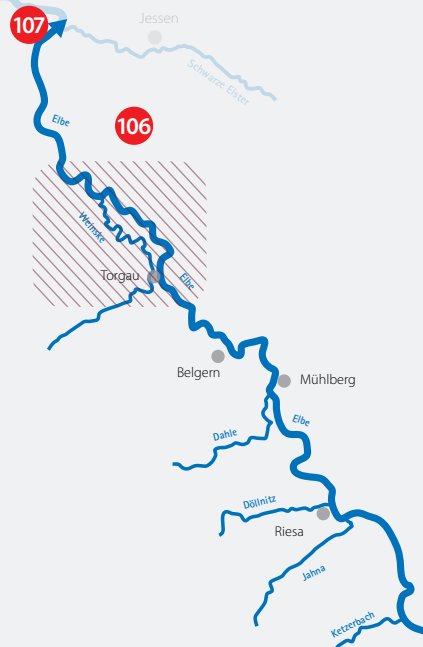
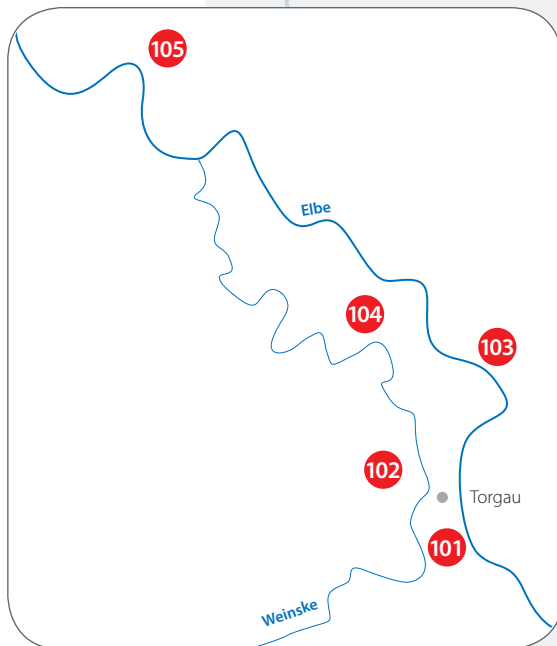
Souřadnice: N 51.553790, E 13.010167

Dnešní vodoměrná stanice Torgava se nalézá v přístavu. Přímo na domku vodoměrné stanice je na schodišťovém vodočtu upevněna vodočetná lať. Nejvyšší stav vody (9,49 m) byl naměřen 18.8.2002. Střední stav vody je zde 2,21 m.

102 Povodňové značky na starém mostním pilíři v Torgavě

Souřadnice: N 51.558693, E 12.967215

Povodňové značky se nalézají na jediném pilíři, který zbyl z původního labského mostu v Torgavě. Upomínají na labské povodně v letech 2002, 1845 a 1784. Na tomto mostě také byl starý vodočet Torgava, který se používal k měření pravidelně od roku 1817. Svědčí o tom vytesaný vodočet v pruských loktech, pruských stopách a metrech.

Vodoměrná stanice Torgava

103 Průpich Neubleesern

Souřadnice: N 51.597921, E 13.014336

Labe u obce Neubleesern na 159,5 kilometru bylo v roce 1774 napřímeno oddělením jednoho meandru. Tím byla zkrácena délka jeho toku o 4,5 kilometru. Obec obklopuje kruhová hráz.

104 Vodárna Mockritz

Souřadnice: N 51.603505, E 12.967215

Vodárna Mockritz leží severně od Torgavy. Z labských luk je sem čerpána voda, ze které je připravována vysoce kvalitní pitná voda. Současná kapacita vodárny je cca 60 000 m³ za den.

105 Povodňové značky Hohndorf

Souřadnice: N 51.69274, E 12.919911

V obci Hohndorf se nacházejí dvě povodňové značky, které vyznačují stav vody v roce 2002. K záplavám zde došlo 18. 8. 2002 v důsledku protržení hráze poblíž saské obce Dautzschen.

106 Povodňové značky Lebien

Souřadnice: N 51.716839, E 12.936096

Ve vzdálenosti 5 kilometrů od Labe na vjezdu do obce Lebien se nachází velký pamětní kámen připomínající záplavu z roku 2002.

Povodňové značky na starém mostním pilíři v Torgavě

107 Hrad Klöden

Souřadnice: N 51.816276, E 12.832407

Hrad Klöden leží na východním břehu Labe v Sasku-Anhaltsku mezi městy Torgava a Lutherstadt Wittenberg. Na troskách slovanského hradiště byl postaven hrad, který měl chránit hranici na Labi. Areál, který se nachází v blízkosti Labe, byl pětkrát rozsáhle zničen povodněmi.

Od ústí Černého Halštrova až po ústí Sály

Hrázný domek v Rehsenu, krajinářský park Desava-Wörlitz

108 Ústí Černého Halštova
 Souřadnice: N 51.816276, E 12.832407

Černý Halštrov pramení v Horní Lužici a po 188 km se vlévá do Labe. Slovo „Halštrov“ (Elster) pochází pravděpodobně z indogermánského základu a znamená „téci, proudit“.

109 Průpich Gallin
 Souřadnice: N 51.831906, E 12.773237

V roce 1868 byl na tomto místě proveden umělý průpich. V letech 1949 – 1990 se na obou stranách nacházel vojenský prostor a oba břehy byly vystaveny erozi. Postavení hrází a zpevnění břehu stabilizovalo situaci říčního koryta, které zůstalo průjezdné, zároveň zde vznikl typický říční náhradní biotop.

Vodoměrná stanice Lutherstadt Wittenberg

110 Vodoměrná stanice Lutherstadt Wittenberg
 Souřadnice: N 51.856455, E 12.646227

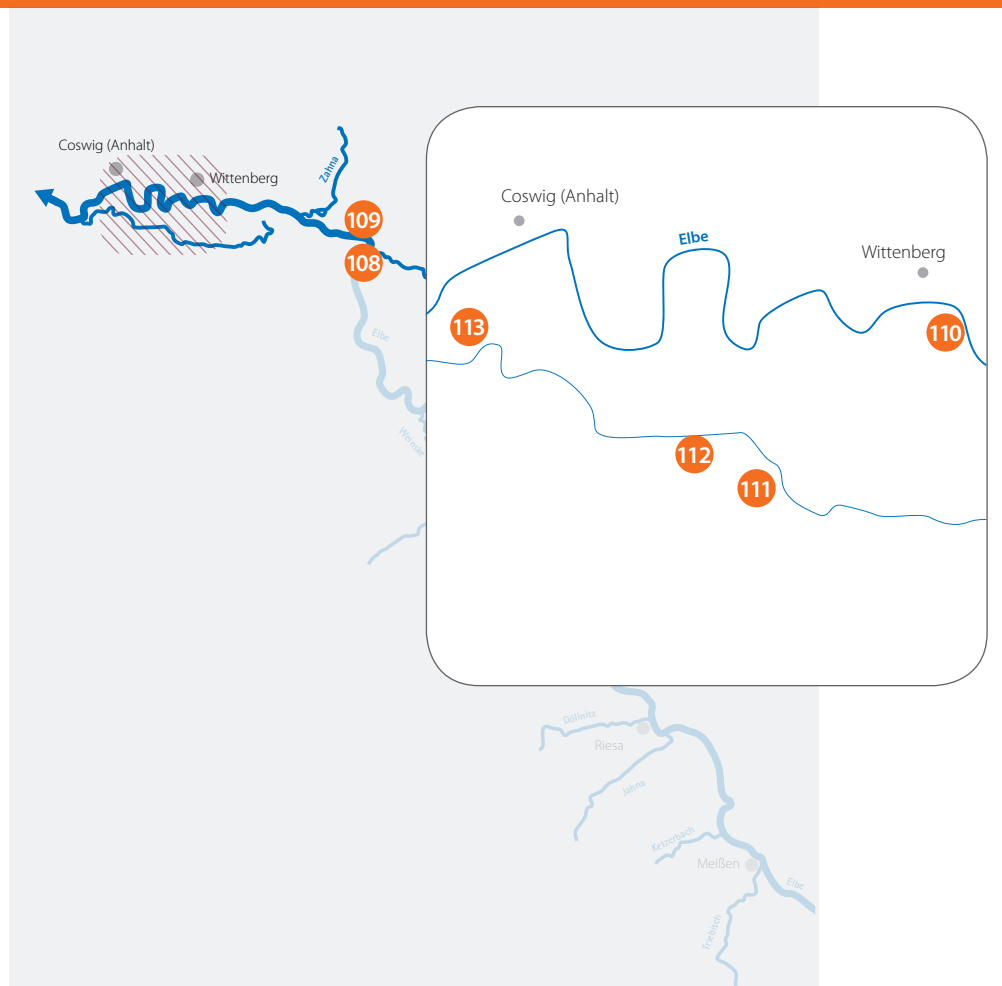
Na vodočtu Wittenberg je pravidelně sledován stav vody od roku 1817. Vodočtová lať je upevněna na schodech. Kromě toho je zde i automatické zařízení s dálkovým přenosem dat a hlášením naměřených hodnot. Dosud nejvyšší naměřený stav vody z 18. 8. 2002 činí 7,06 m.

Hrázný domek v Mittelhölzeru, krajinářský park Desava-Wörlitz

111 „Spící hráze“, krajinářský park Desava-Wörlitz
 Souřadnice: N 51.817074, E 12.489784

„Spící hráze“ jsou staré hráze, které chránily bývalé knížectví Anhaltsko-Desava před povodněmi z Kursaska, resp. Pruska. Při stavbě nových hrází zůstaly ve vnitrozemí zachovány a dnes tvoří dodatečnou ochrannou linii hrází pro případ extrémních povodní.

112 Hrázný domek v Rehsenu, krajinářský park Desava-Wörlitz
 Souřadnice: N 51.822702, E 12.490339

Hrázný domek v Rehsenu je hrázděná stavba, která byla vztyčena na podsklepení z lomového kamene. Hrázní domky sloužily za povodní jako ubytovna pro záchranáře a jako sklad materiálu.

113 Hrázný domek v Mittelhölzeru, krajinářský park Desava-Wörlitz
 Souřadnice: N 51.822702, E 12.405404

Hrázní domky byly postaveny jako součást pozorovacího a varovného systému na hrázích podél Labe. V případě povodně je odsud dobrý přehled o situaci. Hrázný domek v Mittelhölzeru, také zvaný Velká strážnice, slouží zároveň jako obytný dům.

 114 Nouzová povodňová hráz z roku 2002, krajinařský park Desava-Wörlitz

Souřadnice: N 51.817421, E 12.477693

U silnice z Gohrau do Rehseu můžete spatřit zbytky nouzové hráze, která byla postavena během povodně v roce 2002.

115 Stavidlo hráze v Schönitz, krajinařský park Desava-Wörlitz

Souřadnice: N 51.840968, E 12.461511

Stavidlo hráze v Schönitz je součástí odvodnění vnitrozemí a bylo rekonstruováno po povodni v roce 2002. Na schodech hráze jsou upevněny značky, které ukazují stav vody v srpnu 2002 jak ve vnitrozemí, tak na straně k Labi.

116 Hrázný domek Limesturm, krajinařský park Desava-Wörlitz

Souřadnice: N 51.841106, E 12.456876

Hrázní domky vznikly v rámci zakládání krajinařského parku Desava-Wörlitz knížetem Leopoldem III., Friedrichem Franzem von Anhalt-Dessau (1740 – 1817) a pod vedením Friedricha Wilhelma von Erdmannsdorff (1736 – 1800) po zničujících povodních v letech 1770/71. Hrázný domek Limesturm na břehu Schönitzského jezera je dnes zapsán v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

117 Památník Proteusstein, krajinařský park Desava-Wörlitz

Souřadnice: N 51.846171, E 12.454698

Památník Proteusstein připomíná povodeň roku 1771. Kámen ve tvaru oltáře se nalézá na jednom z devíti pahorků, které byly založeny okolo roku 1795 na ochranu před plovoucími ledem. Nese varovný nápis: „Slyšte, potomci, hlas vás varující, obezřetná píle vytvořila tyto pahorky a toto houští, aby hráze, jež chrání pole, uchránila před ničivým ledem. Učiňte vše pro to, aby byly zachovány.“

118 Průjezd hrází u Rehseu

Souřadnice: N 51.842474, E 12.394222

Průjezd hrází, který je možné při povodni uzavřít, se nalézá v povodňové hrázi u Wörlitzu mezi obcemi Rehseu a Vockerode. Průjezd byl v roce 2005 zrekonstruován a byla zde umístěna povodňová značka, která ukazuje stav vody v roce 2002.

119 Auenhaus, návštěvnícké centrum biosférické rezervace UNESCO u Desavy

Souřadnice: N 51.814465, E 12.334031

Návštěvnícké centrum Auenhaus patří k biosférické rezervaci labské říční krajiny a stojí uprostřed největší souvislé oblasti lužních lesů ve střední Evropě. Dozvíte se zde o zvláštích biosférické rezervace, například o labském bobrovi, který má zde svou poslední oblast výskytu.

120 Švédský dům a Švédská hráz, krajinářský park Desava-Wörlitz

Souřadnice: N 51.843628, E 12.302523

Švédský dům v gotickém stylu, který byl dokončen v roce 1786, byl původně budován jako malý hrázný domek. Přílehlá Švédská hráz byla postavena na ochranu proti povodním a smutně se proslavila, když se během povodně v roce 2002 protrhla a voda zcela zatopila obec Waldersee u Desavy.

Vodoměrná stanice Aken

121 Ústí Muldy

Souřadnice: N 51.869098, E 12.231023

Spojená Mulda, která vznikla soutokem dvou pramenných řek, Cvikovské a Freibergské Muldy, pramení v Krušných horách a po 147 km se v Desavě-Roßlau vlévá do Labe.

122 Vodoměrná stanice Aken

Souřadnice: N 51.857908, E 12.058439

Vodoměrná stanice Aken se nachází v přístavu Hornhafen Aken a skládá se ze schodišťového vodočtu a svislé vodočetné latě. Nejvyšší stav 7,66 m zde naměřili během povodně v srpnu 2002.

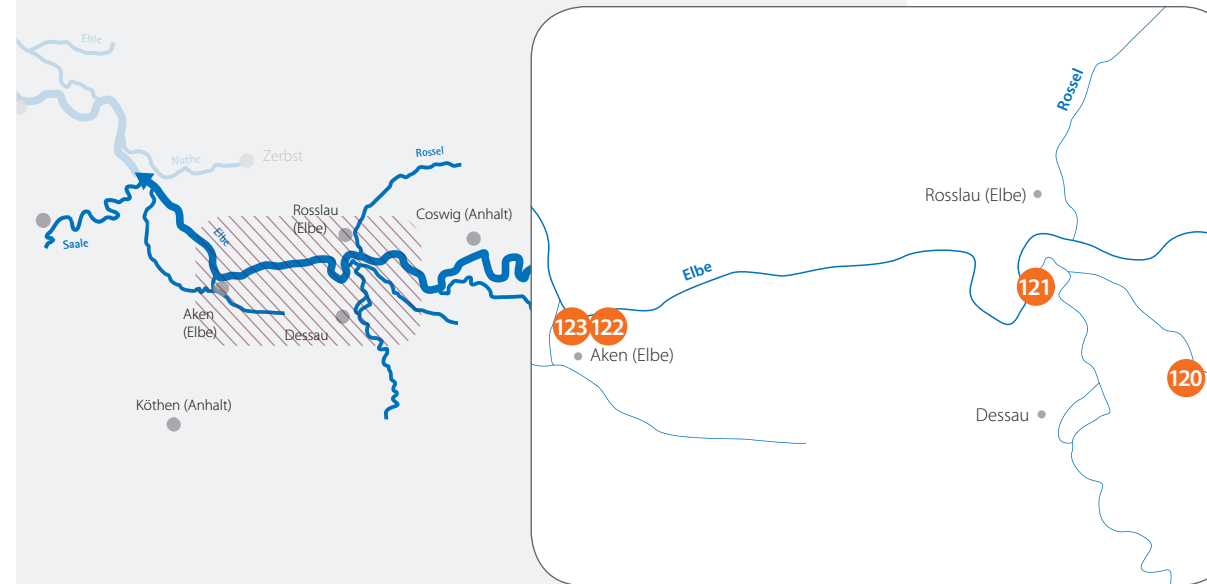

Památník povodně v Akenu

123 Památník povodně v Akenu

Souřadnice: N 51.858165, E 12.044639

Ve městě Aken se nalézá památný kámen, který upomíná na povodně. Postaven byl 2. června 2001 na břehu Labe. Na balvanu můžeme najít značky stavu vody při velkých povodních. Během stoleté vody v roce 2002 byl kámen zcela pod vodou, takže tato značka nemohla být znázorněna.

Od ústí Sály až po ústí Havoly

124 Ústí Sály

Souřadnice: N 51.954409, E 11.914136

Sála pramení ve Smrčinách a po 413 km se u Barby vlévá do řeky Labe. Po Vltavě je to její druhý nejdelší přítok. Úzka kosa, která se nachází v oblasti ústí, se podle svého tvaru nazývá „Saalhorn“

125 Vodoměrná stanice Barby

Souřadnice: N 51.984820, E 11.881225

Protože vodoměrná stanice Barby leží až pod ústím Sály, odráží zde naměřený stav vody její vliv. Vodočet zde existuje od roku 1753 a pravidelně je odečítán od roku 1841. 19. 8. 2002 byl ve vodoměrné stanici registrován nejvyšší stav vody 7,01 m.

Vodoměrná stanice Barby

126 Obtokový kanál

Souřadnice: N 52.026462, E 11.860406

25 km dlouhý obtokový kanál Labe je součástí systému protipovodňových opatření Magdeburku a Schönebecku. Dokáže odvést třetinu labských povodňových záplav přes Biederitz okolo těchto měst.

Útes Domfelsen v Magdeburku

127 Jez Pretzien

Souřadnice: N 52.039670, E 11.82807

Na počátku obtokového kanálu Labe stojí jez Pretzien. Byl postaven v letech 1871 – 1875 v korytě starého Labe. 163 m dlouhá pískovcová hráz má devět polí, která jsou při normálním stavu vody v Labi uzavřena ocelovými tabulemi. Je to největší tabulový jez v Evropě a otevírá se, když stav vody na vodočtu Barby dosáhne zhruba 6 m.

128 Schönebecker Salzblumenplatz

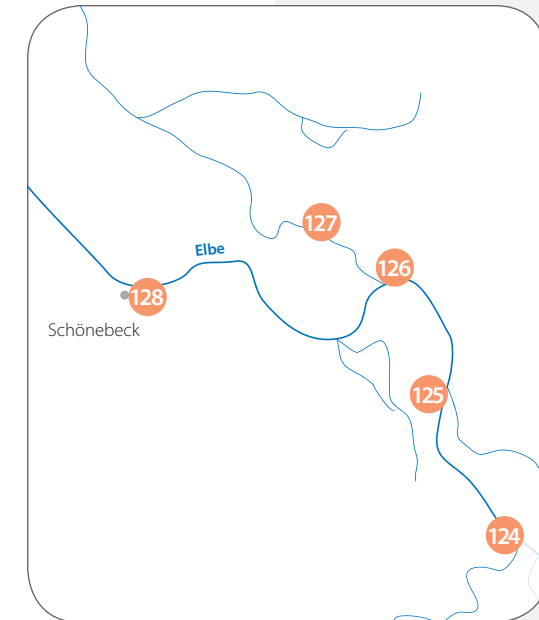
Souřadnice: N 52.022514, E 11.741273

Labe v 11. století změnilo svůj tok, a teprve potom se Frohse, nejstarší čtvrť Schönebecku, ocitla přímo u řeky. Po řece byla dopravována sůl, která se těžila v okolí města. Bývalé překladiště soli bylo přestavěno na pozoruhodnou nábřežní promenádu.

129 Útes Domfelsen v Magdeburku

Souřadnice: N 52.124307, E 11.637965

Skalnatý výběžek Domfelsen v Magdeburku, který zasahuje až do řeky, způsobuje zrychlení toku řeky. Ve městě řeka teče rychlostí okolo 1 m za sekundu, na třech skalnatých útesech „Domfelsen“, „Petrieförder“ a „Herrenkrug“ má však zrychluje na cca 2 m za sekundu.

Vodoměrná stanice

130 Socha „Mechthild“, Magdeburg

Souřadnice: N 52.125841, E 11.638008

1,3 m vysokou sochu sv. Mechthildy vytvořila v roce 2007 kanadská umělkyně Susan Turcotová. Stojí u labské vyhlídky na severním konci promenády Fürstenwall. Je z průsvitného materiálu, který mimo jiné symbolizuje také proud Labe.

131 Vodoměrná stanice Magdeburk-Strombrücke

Souřadnice: N 52.129616, E 11.644181

Vodoměrná stanice Magdeburk-Strombrücke stav vody sleduje od roku 1727. Jedná se o nejstarší vodočet na Labi. Skládá se z několika kolmých vodočetných latí. V případě povodně stav vody na vodočtu také ovlivňuje otevření jezu Pretzien. Nejvyšší známý stav vody (7,01 m) zde byl naměřen 18. 2. 1941.

132 Povodňové značky Magdeburk

Souřadnice: N 52.133003, E 11.647678

Tato povodňová značka se nachází pod pamětní deskou věnovanou stavitelům jezu Pretzien.

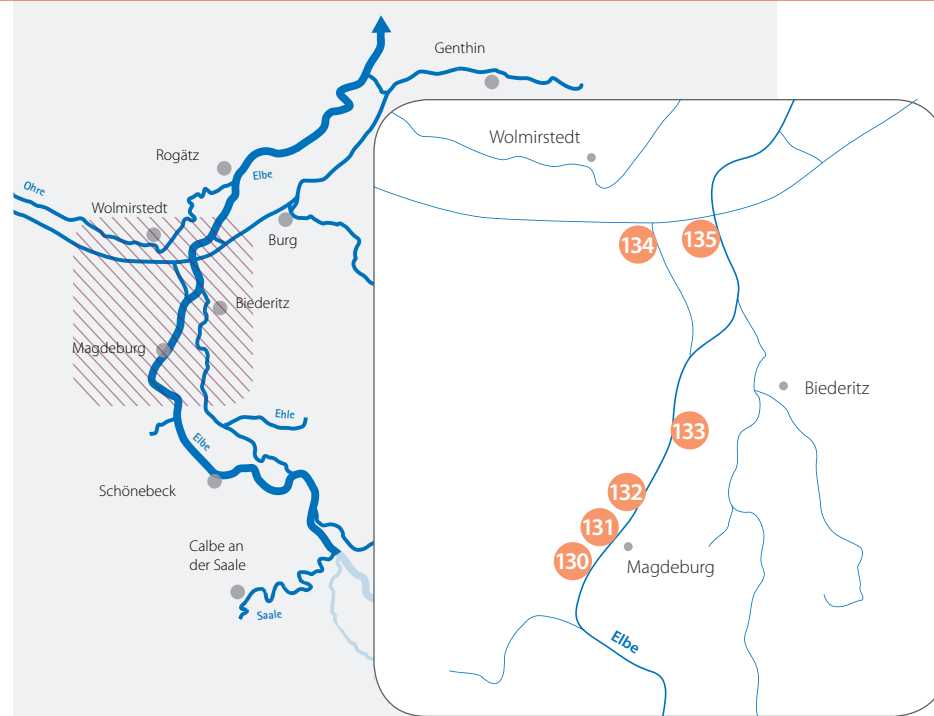

Socha „Mechthild“, Magdeburg

133 Průpich Rothensee

Souřadnice: N 52.166088, E 11.680183

Průpich u Rothensee byl zbudován v roce 1789. Spolu s o něco dříve provedenými průpichy u Lostau (1740) a Biederitzu (1785) se tok Labe zkrátil o 11,3 km.

134 Lodní zdvihadlo Rothensee

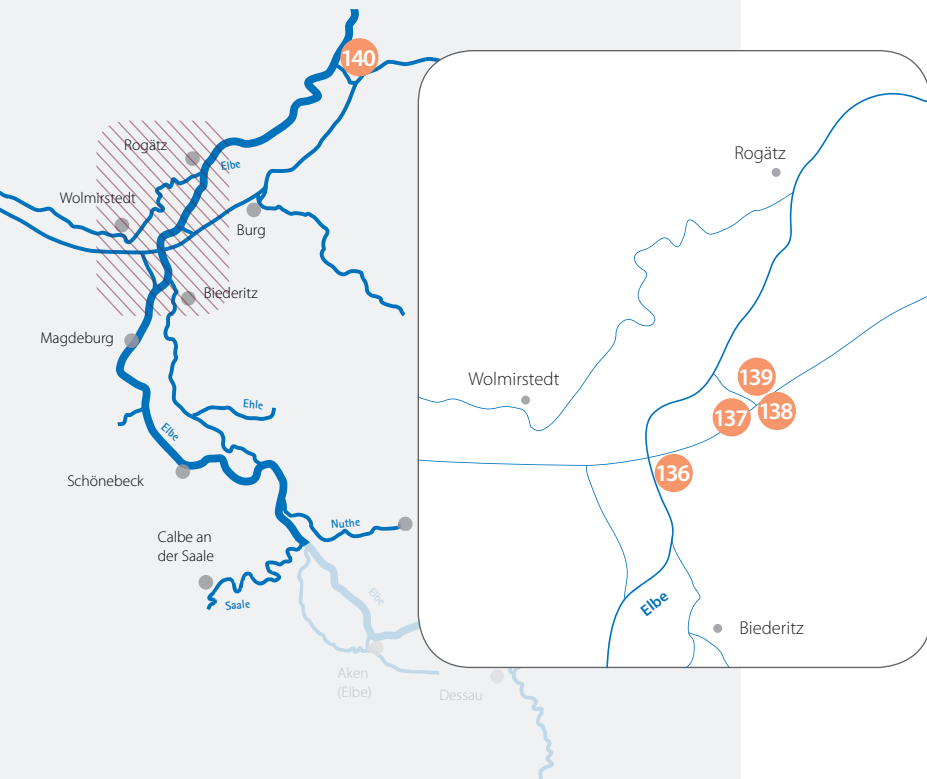
Souřadnice: N 52.223889, E 11.672500

Provoz lodního zdvihadla Rothensee byl zahájen v roce 1938. Lodě zde překonávají průměrnou výšku 16 m. Po otevření sousední úsporné propusti z roku 2001 byl provoz lodního zdvihadla v roce 2006 zastaven, dnes je to technická památka.

135 Akvadukt vodní křižovatky Magdeburk

Souřadnice: N 52.230556, E 11.701111

Ocelová konstrukce akvaduktu je jádrem křižovatky vodních cest. Při délce 918 m se jedná o nejdelší akvadukt v Evropě, který převádí Středoněmecký průplav přes Labe směrem k průplavu Labe-Havola.

Nová plavební komora Niegripp

136 Vodní křižovatka Magdeburk

Souřadnice: N 52.230638, E 11.70177

Vodní křižovatka Magdeburk leží severovýchodně od Magdeburk, hlavního města Sasko-Anhaltska. Její součástí jsou následující stavby: akvadukt, úsporná propust a lodní zdvihadlo Rothensee, dvojitá úsporná propust Hohenwarte, zdymadlo Niegripp a napojené úseky průplavů.

137 Zdymadlo Hohenwarthe

Souřadnice: N 52.241667, E 11.739444

Východní zakončení Středoněmeckého průplavu tvoří dvojitá plavební komora Hohenwarte, která dovoluje lodím překonat výškový rozdíl cca 18,5 m do průplavu Labe-Havola.

138 Průplav Labe-Havola

Souřadnice: N 52.246932, E 11.749363

Průplav Labe-Havola je cca 56 km dlouhý uměle vytvořený vodní tok. Jeho začátek je u dvojitých plavebních komor Hohenwarte a končí u Wusterwitzu v jezeře Wendsee. V letech 1926 – 1938 probíhala výstavba propojení průplavu Labe-Havola a dvou kanálů – Plauer Kanal a Ihlekanal.

Vodní křižovatka Magdeburk

139 Nová plavební komora Niegripp

Souřadnice: N 52.248758, E 11.741703

Nová plavební komora Niegripp vznikla jako přímé propojení průplavu Labe-Havola s Labem. Proplouvají zde lodě, které přijíždějí ze severního směru od Labe po průplavu Labe-Havola nebo chtějí opustit plavební kanál ve směru na sever.

140 Dvoustupňové plavební komory Parey

Souřadnice: N 52.403568, E 11.977903

V letech 1888 – 1892 byly okolo Labe u Parey vztýčeny nové hráze a v souvislosti s tím byl zbudován nový kanál mezi Labem a a průplavem Plauer Kanal, tzv. propojovací kanál Parey. Zdymadlo, které zde muselo být postaveno, je stupňové, což znamená, že se za sebou nacházejí dvě plavební komory.

Vodočetná stanice Tangermünde

141 ZÖNU – centrum pro ekologii, ochranu přírody a životního prostředí v Buchu

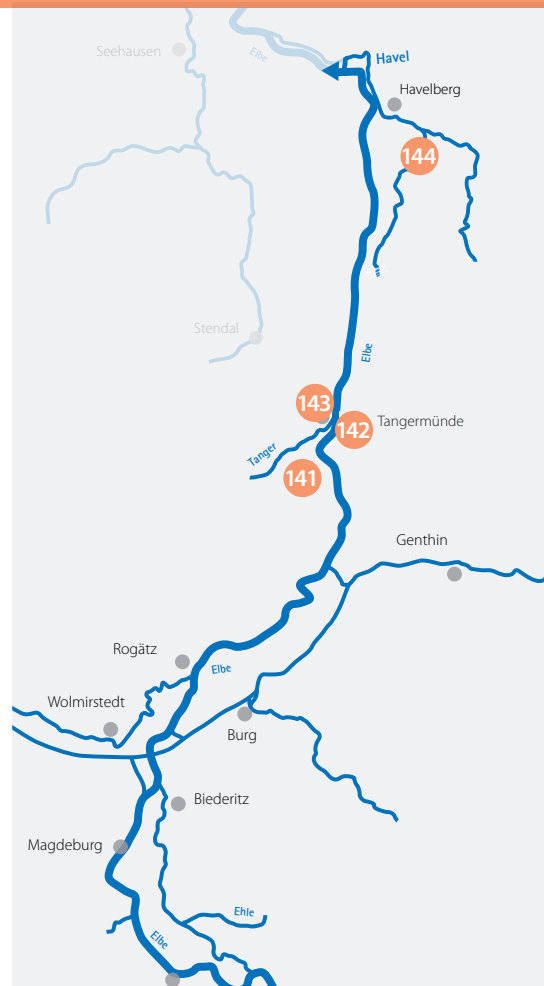
Souřadnice: N 52.486288, E 11.949498

V centru pro ekologii, ochranu přírody a životního prostředí v Buchu se nachází výstava o Labi s aspektem historických a současných povodní. Nabízí akce na téma povodňové ochrany a rozmanité přírodovědné exkurze.

142 Koňský brod a Labská brána, Tangermünde

Souřadnice: N 52.541588, E 11.975082

Koňský brod (Rossfurt) je asi 100 m dlouhý úvoz sevřený vysokými zdmi, který vede od Labské brány do města. Až do minulého století tvořil jediný přístup do města od Labe. Na oblouku brány se nachází vodočetná lať, na které jsou zaznamenány nejvyšší stavy vody v minulých staletích.

143 Vodoměrná stanice Tangermünde

Souřadnice: N 52.541213, E 11.978247

Vodoměrná stanice Tangermünde se nachází v ochranném přístavu Tangermünde, vodočet je pravidelně sledován od roku 1882. Je to poslední významný vodočet před ústím Havoly. Největší hodnotu zde naměřili 20. 8. 2002 – 7,68 m.

144 Dům Bekyň, návštěvnické centrum biosférické rezervace UNESCO v Havelbergu

Souřadnice: N 52.824100, E 11.072200

V Domě Bekyň v Havelbergu se od roku 2006 nachází infocentrum severní oblasti biosférické rezervace Střední Labe. Návštěvníci se zde mohou dozvědět zajímavosti o fauně a flóře na Labi a Havole.

Koňský brod a Labská brána, Tangermünde

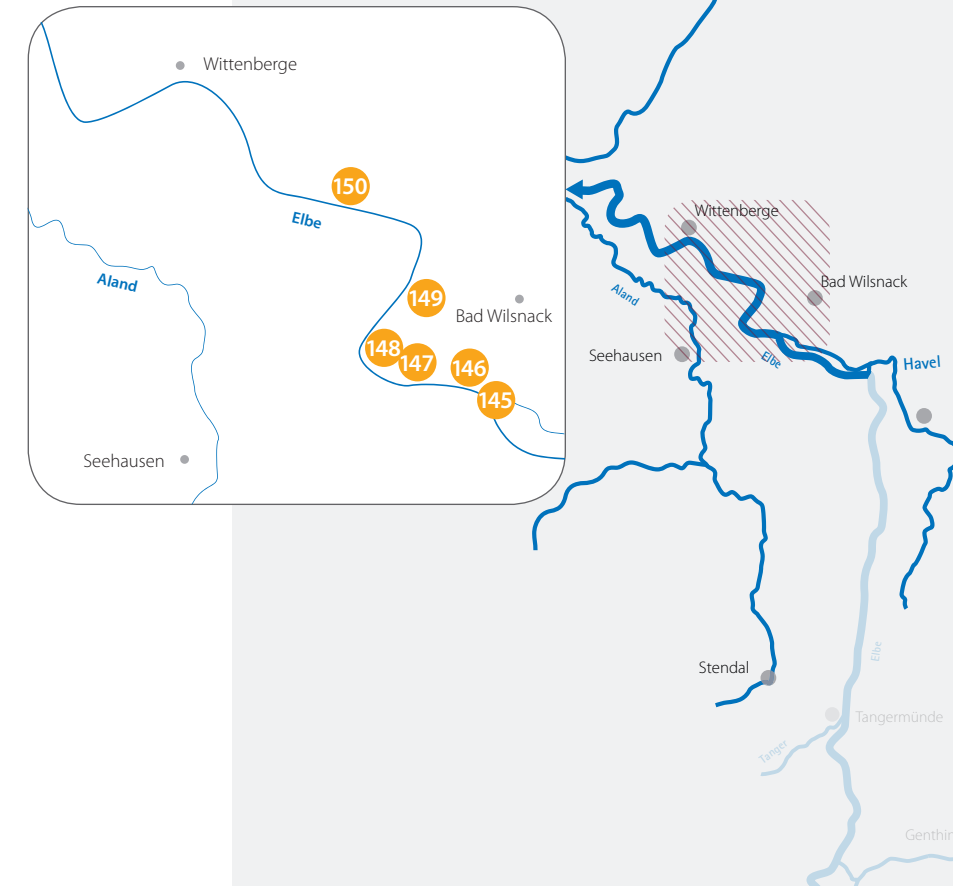
Od ústí Havoly až po jez Geesthacht

145 Ústí Havoly
 Souřadnice: N 52.874984, E 12.003679

Ústí Havoly bylo při labských povodních oblastí, která byla vždy přirozeně zaplavovaná zpětným vzdutím a ulehčovala tak situaci na Labi. V letech 1771 – 1954 probíhalo postupné překládání bývalého ústí u labského kilometru 428,4 o přibližně 10 km po proudu Labe. Tím se snížilo zpětné vzdutí a riziko labských záplav.

146 Jezová soustava Quitzöbel
 Souřadnice: N 52.880514, E 12.004688

Jezová soustava Quitzöbel se skládá z jezu Quitzöbel na odstaveném labském rameni, průpichu Quitzöbel, vstupního jezu Neuwerben a jezu Gnevsdorf. Umožňuje ochránit nížinu Havoly před nežádoucím vzdutím vody z Labe během povodní. Zároveň je ale také možné nížinu Havoly kontrolovaně zaplavit a snížit tak stav vody na Labi.

147 Pozorovatelna vodního ptactva v Ledge
 Souřadnice: N 52.884014, E 11.967262

Mezi Labem a Havolou se na úzké kose nachází pozorovatelna vodního ptactva.

148 Vstupní jez Gnevsdorf
 Souřadnice: N 52.907537, E 11.886043

V roce 1937 se začala stavět 10 km dlouhá odvodní stoka Gnevsdorfer Vorfluter, která má za úkol odlehčit nížině Havoly v případě povodně. Jako součást těchto opatření vznikl v roce 1954 vstupní jez Gnevsdorf. S výškou 4,5 m je to jeden z největších jezů v Braniborsku.

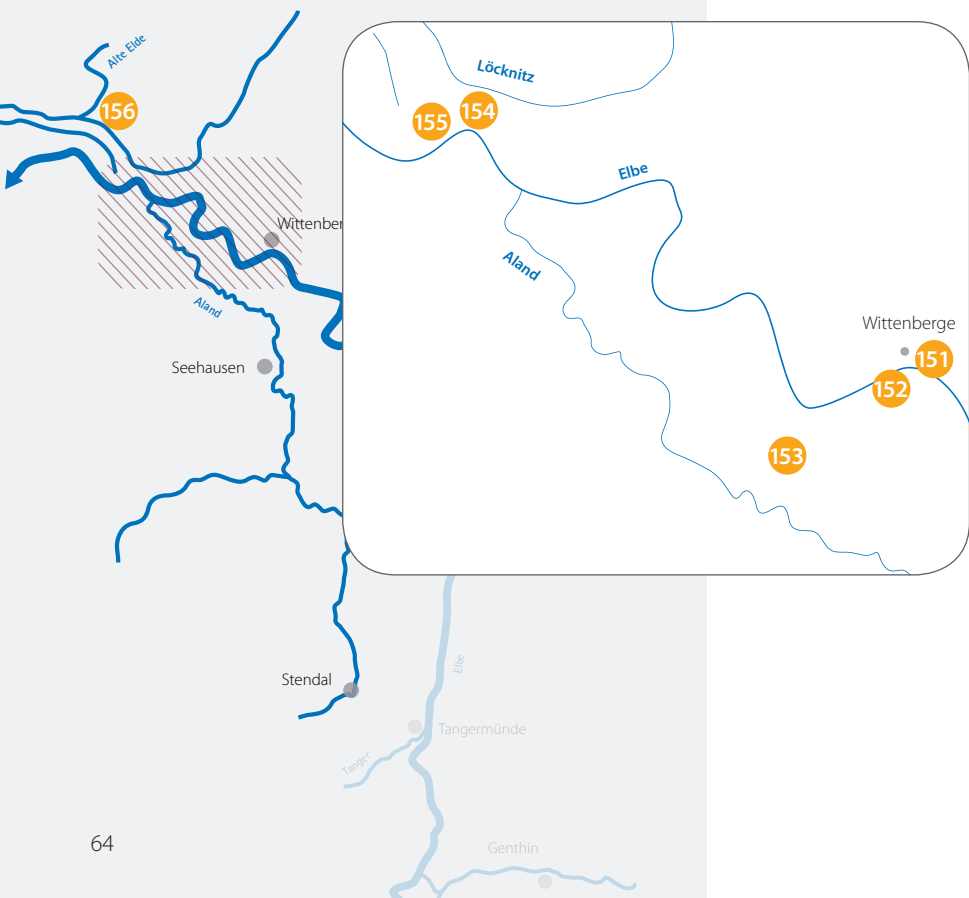
149 Návštěvnícké centrum biosférické rezervace UNESCO Rühstädt
 Souřadnice: N 52.917993, E 11.87278

V návštěvníckém centru biosférické rezervace „Labská říční krajina“ v Rühstädtu naleznete výstavu „Čáp světoběžník“. Díky přirozené říční krajině hnízdí v této malé obci až 40 párů čápů.

150 Hráz Rühstädter Bogen
 Souřadnice: N 52.914932, E 11.846641

Jako kompenzační opatření ke stavbě hráze v záhybu Labe Rühstädter Bogen byly na 2,7 ha původně orné a luční půdy založeny bohatě strukturované lesní plochy a tři malé vodní plochy. Také další orná půda kontaminovaná záplavovou vodou byla přeměněna na 3 ha bažinatých lužních luk.

151 Ústí Stepenitz

Souřadnice: N 52.988973, E 11.76497

Řeka Stepenitz je dlouhá 86,4 km a je to jediná řeka ústící do Labe v Braniborsku, na které se nenachází žádný jez nebo zařízení na přečerpávání vody. Úspěšně se zde opět usídlil losos a mořský pstruh. V říčním systému Stepenitz se dále také nachází jedna z největších kolonií malých říčních mušlí v Německu.

152 Vodoměrná stanice Wittenberge

Souřadnice: N 52.985704, E 11.75974

Pod železničním mostem Wittenberge se nachází stejnojmenný vodočet, který je pravidelně sledován od roku 1848. Skládá se ze dvou vodočetných schodišť. Vodoměrná stanice je významná z hydrologického hlediska: podle zdejšího stavu vody je řízena jezová soustava Quitzöbel.

153 Přečerpávací stanice Geestgottberg

Souřadnice: N 52.951631, E 11.694635

Historický objekt byl postaven v roce 1927 jako důležitá technická součást Geestgottberských poldrů. Prostá stavba z režného zdiva vykazuje architektonický vliv historizujícího stylu a nové věcnosti. Technické zařízení je dodnes dochováno v původním stavu a je v provozu

154 Böser Ort, Lenzen

Souřadnice: N 53.056485, E 11.546202

Labe mění u Wustrow směr toku o téměř 90°. Postavením hrází přišla řeka o přirozené lužní plochy a během povodní proudí voda čelně k hrázím. Zápavy a záhyb řeky, který je nebezpečný pro plavbu, daly místu název Böser Ort (Zlé místo).

Přeložení hrází, Lenzen

155 Přeložení hrází, Lenzen

Souřadnice: N 53.058033, E 11.519508

Lužní vyhlídka nabízí zajímavý pohled na hráz, která byla přeložena v roce 2011. Stará hráz byla přerušena na šesti místech, kterými se rozlévá povodňová voda do luhu. Nově vytvořená záplavová oblast má plochu 400 hektarů a při povodni díky ní klesne hladina vody až o 40 cm.

156 Hrad Lenzen, návštěvníké centrum biosférické rezervace

Souřadnice: N 53.089917, E 11.476997

Hrad Lenzen má přes tisíc let starou doloženou historii. V návštěvníkém centru na hradě se dozvíte o kultuře, přírodě a historii krajiny okolo řeky Labe. Z hradní věže je dobrý výhled na město a krajinu kolem řeky.

157 Záchranný pahorek pro divokou zvěř v Mödlichu

Souřadnice: N 53.07531, E 11.390934

Záchranný pahorek pro divokou zvěř je ostrůvek o průměru pět až dvacet metrů, kam se mohou při povodni stáhnout bobři a další divoká zvířata. Bohatá nabídka rostlinné potravy přitahuje bobry, kteří pak při povodni neprohrávají hráze.

158 Kostel Moorkirche v Mödlichu

Souřadnice: N 53.079013, E 11.407502

Ve vesnici o půdorysu ve tvaru podkovy v oblasti Marsche stojí pozdně gotický kostel z režného zdiva, který byl zbudován na pahorku sloužícím jako útočiště před povodněmi.

159 Kamenné zdymadlo Dömitz

Souřadnice: N 53.142542, E 11.249464

Kamenné zdymadlo, postavené v letech 1568 – 1572, se nachází na starém postranním kanále Labe v blízkosti pevnosti Dömitz. Stěny plavební komory jsou z cihel a pískovce a daly tak zdymadlu jméno. S přeložením ústí vodní cesty Müritz – Elde v roce 1837 ztratilo zdymadlo svůj hospodářský význam.

160 Přečerpávací stanice Dannenberg

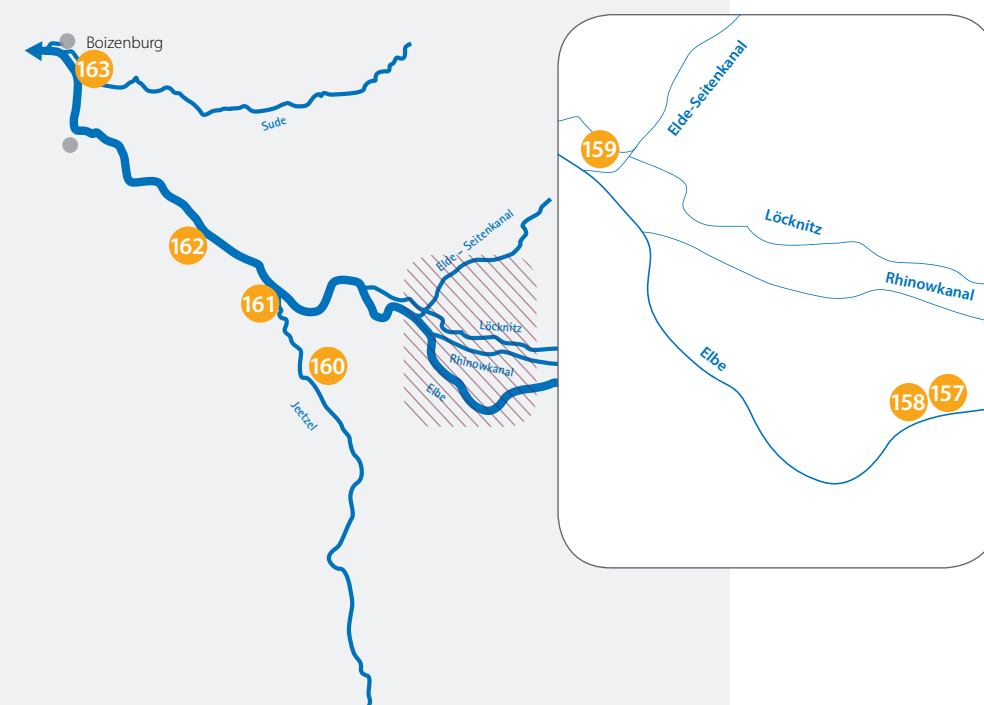
Souřadnice: N 53.103874, E 11.079331

Přečerpávací stanice Dannenberg postavená v roce 1961 leží severozápadně od Dannenbergu v oblasti ústí starého koryta řeky Jeetzel. V případě povodně přečerpávají čtyři pumpy vodu Staré Jeetzel do Labe nebo řeky Jeetzel a chrání tak město Dannenberg.

161 Přečerpávací stanice Hitzacker

Souřadnice: N 53.152722, E 11.050143

Přečerpávací stanice je největší samostatný objekt povodňové ochrany v Hitzackeru, provoz byl zahájen v roce 2008. Tři pumpy objektu mají kapacitu 60 m³ za sekundu a přečerpávají v případě povodně vodu z řeky Jeetzel do Labe..

162 Vodoměrná stanice Neu-Darchau

Souřadnice: N 53.232281, E 10.888790

Již v roce 1839 byl na pravém břehu Labe u Darchau zřízen vodočet, od roku 1869 zde probíhá pravidelné sledování. Po druhé světové válce byl vodočet přemístěn na levý břeh Labe u Neu-Darchau, kde stojí dodnes.

163 Uzavírací jez na řece Sude u Boizenburgu

Souřadnice: N 53.372205, E 10.703398

Po 85 km teče řeka Sude ve své poslední části kanálem souběžně s Labem. U Boizenburgu pak ústí do Labe. V roce 2011 byl na jezu postaven rybí přechod.

Plavební komora Palmschleuse v Lauenburgu

164 Nová plavební komora Lauenburg

Souřadnice: N 53.373178, E 10.578128

Nová plavební komora Lauenburg je 115 m dlouhá, 12,5 m široká a má užitečnou hloubku 4 m. Tím je dimenzována pro velké motorové přepravní lodí, což zvyšuje kapacitu kanálu Labe-Lübeck.

Lodní zdvihadlo Scharnebeck

165 Plavební komora Palmschleuse v Lauenburgu

Souřadnice: N 53.374722, E 10.585278

Plavební komora Palmschleuse v Lauenburgu je nejstarší dochovaná plavební komora a komorová uzávěra v Evropě. Dnes je upomínkou na 600 let starou vodní cestu, plavební kanál Stecknitz. To byl první průplav v Evropě překonávající rozvodí.

166 Muzeum labské plavby Lauenburg

Souřadnice: N 53.370421, E 10.501428

Muzeum labské plavby v Lauenburgu existuje od roku 1927 a nachází se v bývalé městské radnici v ulici Elbstraße 59. Trvalá výstava ukazuje vývoj labské plavby od člunu vytesaného z kmenu až k motorové lodi.

167 Boční kanál Labe

Souřadnice: N 53.371654, E 10.501428

Plavební kanál, otevřený v roce 1976, umožňuje objezd technicky špatné a proměnlivými stavy vody ovlivněné části Labe mezi Lauenburgem a Magdeburgem. Zkrátil cestu mezi oběma městy o 33 km.

168 Povodňová brána Artlenburg

Souřadnice: N 53.368511, E 10.502007

Boční kanál Labe je v oblasti ústí do Labe chráněn proti labským povodním povodňovou branou.

169 Lodní zdvihadlo Scharnebeck

Souřadnice: N 53.292336, E 10.488253

Lodní zdvihadlo Scharnebeck na bočním kanálu Labe je se svou výškou 38 m druhé největší svislé zdvihadlo v Evropě. Jedná se o dvojité lodní zdvihadlo se dvěma na sobě nezávislými žlaby.

170 Rybí přechod Geesthacht

Souřadnice: N 53.423395, E 10.331826

Největší rybí přechod v Evropě umožňuje od roku 2010 táhnoucím rybám lepší průchod k jejich trdlištím. Přispívá tak k nadregionálně významnému zlepšení ekologie vodních toků.

171 Zdymadlo a jez Geesthacht

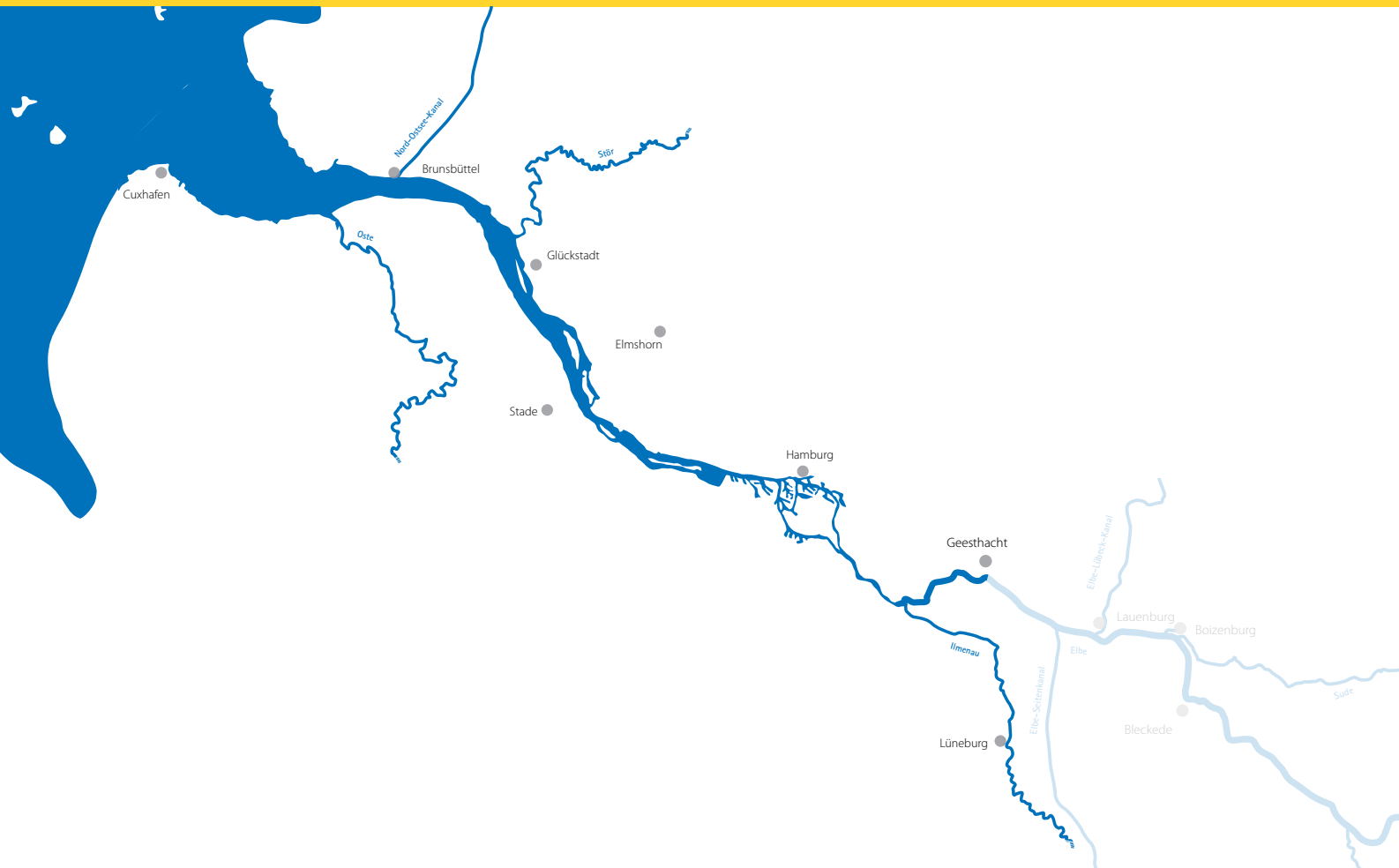
Souřadnice: N 53.425310, E 10.336118

V Geesthachtu se nalézá jediné zdymadlo a vodní stupeň na Labi na německém území. Stavbou jezu bylo zabráněno dalšímu poklesu spodní vody nad Geesthachtem, zapříčiněnému stavbou hamburského přístavu.

Od jezu Geesthacht až po Severní moře

172 Tideelbe

Souřadnice: N 53.432958, E 10.303717

Tideelbe je část Labe, kterou ovlivňuje odliv a příliv. Sahá od ústí v Cuxhavenu až ke 120 km vzdálenému jezu Geesthacht. Střední rozdíl hladiny mezi přílivem a odlivem (aritmetický průměr mezi středním nízkým a středním vysokým stavem vody) je v ústí Labe u Cuxhavenu 2,95 m, na vodočtu St. Pauli v Hamburku 3,65 m a u Geesthachtu 2,52 m.

173 Bunthäuser Spitze, Hamburg

Souřadnice: N 53.455835, E 10.071695

U Bunthäuser Spitze se Labe větví na cca 15 km dlouhé Severní a Jižní Labe (Norderelbe a Süderelbe). Na výběžku byl v roce 1914 postaven maják Bunthaus. Tento téměř 7 m vysoký dřevěný maják vyznačoval svým světlem rozvětvení vodních cest až do roku 1977.

Bunthäuser Spitze, Hamburg

174 Stavidlo Billwerder Bucht, Hamburk

Souřadnice: N 53.528881, E 10.044079

Billwerderská zátoka vznikla z před více než 100 lety odříznutého starého ramene Norderelbe. Stavidlo, zbudované v roce 1965, bylo v roce 2002 přestavěno nákladem 25 milionů EUR a chrání záliv před vzduťnými záplavovými vlnami způsobenými bouřemi. Po stavidle Eider je to druhé největší stavidlo v Německu. Brána stavidla je zhruba 13 m vysoká a váží 220 t.

175 Protipovodňová ochrana Hamburk

Souřadnice: N 53.544012, E 9.986728

Veřejná protipovodňová ochrana v Hamburku má celkovou délku přibližně 100 km. Velmi rozsáhlá je zejména v oblasti centra mezi mostem Oberbaumbrücke a Fischmarktem.

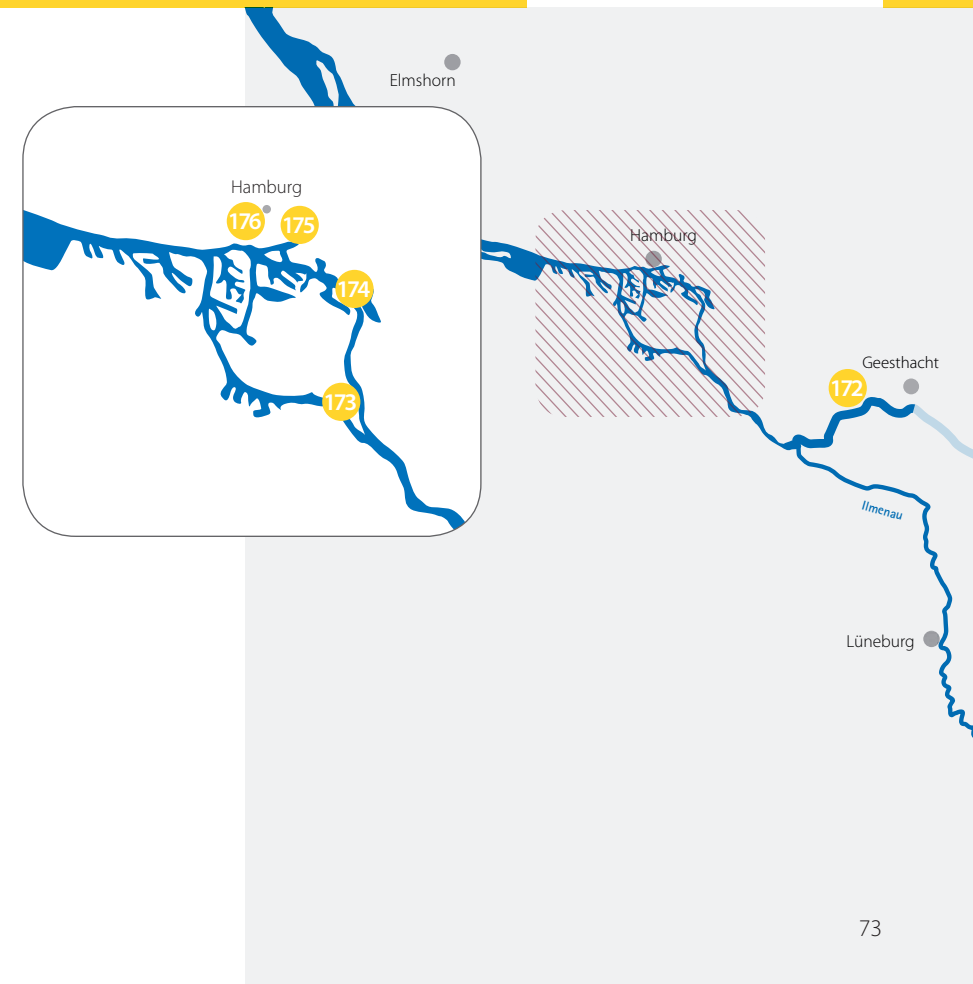

Stavidlo Billwerder Bucht, Hamburk

176 Vodoměrná stanice St. Pauli, Hamburg

Souřadnice: N 53.545655, E 9.969959

Už v roce 1863 se v St. Pauli nacházela vodoměrná stanice. Byl to první registrovaný „měřič přílivu“ v Německu. Spolu se stavbou přístaviště Landungsbrücken v letech 1907 až 1910 vznikla také věž vodoměrné stanice, jejíž ukazatel stavu hladiny se zdaleka viditelnými číslicemi na posuvném pásu mohou také dobře rozpoznat lodní kapitáni.

Stavidlo Estemündung

177 Socha „Labe“, hamburské doky

Souřadnice: N 53.543299, E 9.937297

V roce 2006 byla na znamení partnerství mezi labskými městy Drážďany a Hamburk odhalena socha „Labe“. Nalézá se před komplexem kanceláří „Dockland“, který ční 40 m šikmo nad vodou jako lodní příď.

Venkovní vedení Elbkreuzung 2

178 Přístavní oblast Waltershof, Hamburk

Souřadnice: N 53.52633, E 9.901686

V noci z 16. na 17. 2. 1962 došlo k největší záplavové katastrofě v Hamburku. Bylo zaplaveno zhruba 120 km² plochy města. Městská část Waltershof byla po povodni stržena a od té doby slouží jako přístavní areál.

179 Stavidlo Estemündung

Souřadnice: N 53.535136, E 9.790331

Vnější stavidlo na řece Este bylo postaveno v roce 1962 a jeho provoz byl zahájen v roce 1967. Má vzpěrná vrata o šířce průjezdu 40 m, aby mohl umožnit průjezd lodím. Vnitřní stavidlo na Este leží 800 m proti proudu řeky a je v provozu už od roku 1961.

180 Pamětní kámen záplav Teufelsbrück, Hamburk

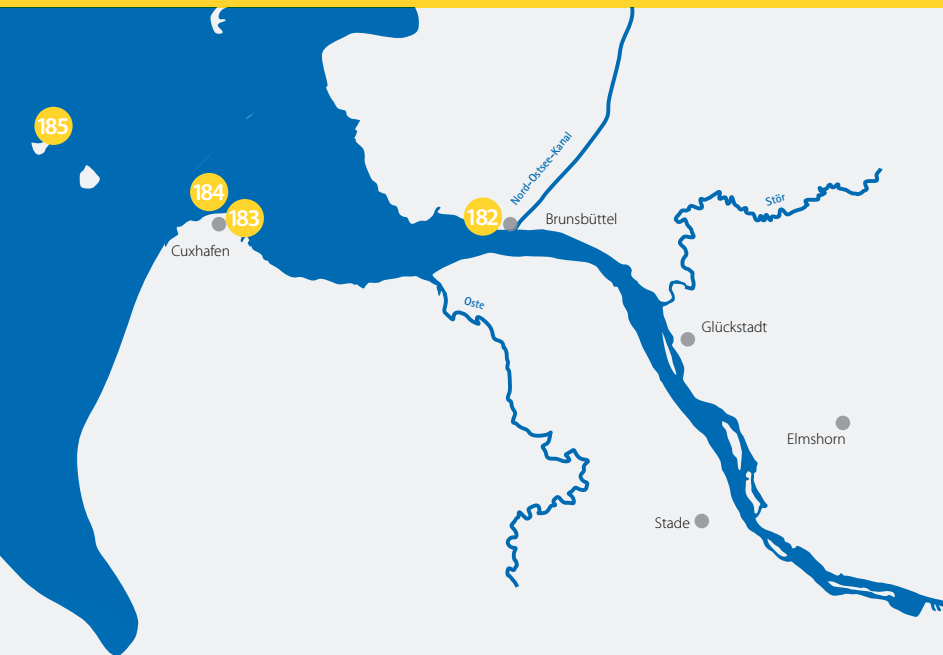
Souřadnice: N 53.547887, E 9.866849

Pamětní kámen se nachází v Nienstedtenu v blízkosti přístaviště Teufelsbrück. Je připomínkou záplavových vln z let 1962 a 1967, jejichž nejvyšší stavy vody jsou zde vyznačeny. Zatímco v roce 1962 se hráze protrhly na 60 místech a zemřelo přes 300 lidí, vylepšené hráze a přehrady v roce 1967 odolaly i náporu výrazně vyššího stavu vody.

181 Venkovní vedení Elbkreuzung 2

Souřadnice: N 53.602947, E 9.604025

K zajištění požadované minimální výšky 75 metrů k proplutí lodí na Labi vznikla na severu od města Wedel dvě venkovní vedení, která patří k nejvyšším v Evropě. Stožáry venkovního vedení „Elbkreuzung 2“ mají výšku cca 227 metrů a jsou od sebe vzdáleny 1170 metrů.

182 Severomořsko-baltský průplav

Souřadnice: N 53.887597, E 9.134874

Na severním břehu u ústí Labe u Brunsbüttelu se nachází vstup do Severomořsko-baltského průplavu. Téměř 100 km dlouhý kanál byl otevřen v roce 1895 jako kanál císaře Viléma a ušetřil tak zhruba 900 km dlouhou cestu okolo severního pobřeží Dánska.

183 Maják Kugelbake Cuxhaven

Souřadnice: N 53.891802, E 8.687203

Přibližně 30 m vysoký maják Kugelbake označuje místo, kde se Labe vlévá do otevřeného moře. Poprvé byl vztyčen v roce 1703, v roce 1924 získal svůj dnešní vzhled a patří k nejstaršímu námořnímu značení na Labi. Je symbolem města Cuxhavenu.

184 Hranice Labe směrem k moři

Souřadnice: N 53.891802, E 8.687203

Konec Dolního Labe představuje hranici Labe směrem k moři. Ve spolkovém zákoně o vodních cestách je stanoven jako spojnice mezi majákem Kugelbake a západním koncem hráze ve Friedrichskoogu. Vnější Labe je název pokračování Labe v mořských pobřežních mělčinách. Od mělčin se Labe odlišuje hloubkou, směrem proudu a jeho rychlostí a nízkým obsahem soli.

185 Světelná bóje Labe

Souřadnice: N 54.000303, E 8.177261

Od 31. 3. 2000 se na říčním kilometru 769,40 nachází červenobílá světelná bóje s koulí na vrcholku. Tato bóje nahradila poslední majákovou loď a ukončila tak 184 let trvající epochu majákových lodí, které nejprve s posádkou, později bez ní ukazovaly bezpečnou plavbu písčinami ústí Labe.

Vydavatel:

Sächsisches Landesamt für Umwelt,
Landwirtschaft und Geologie (LfULG)
Landeshochwasserzentrum
Zur Wetterwarte 3, 01109 Dresden
Telefon: 0351 89 28 263
Fax: 0351 89 28 264
E-Mail: lhwz.lfulg@smul.sachsen.de
www.hochwasserzentrum.sachsen.de

Redakce:

A. Goerigk, M. Grafe
Zemské protipovodňové centrum v Sasku,
Heimrich & Hannot GmbH

Úprava a sazba:

Heimrich & Hannot GmbH

Tisk:

Druck- und Verlagsgesellschaft
Marienberg mbH

Redakční uzávěrka:

03/2012

Distribuce:

Zemské protipovodňové centrum

Vedoucí projektu :

Sächsisches Landesamt
für Umwelt, Landwirt-
schaft und Geologie

Spółuúčastníci:

Povodí Labe

Ústecký kraj

Královéhradecký kraj

Středočeský kraj

Landesbetrieb Hoch-
wasserschutz und
Wasserwirtschaft
Sachsen-Anhalt

Landesamt für Umwelt,
Gesundheit und
Verbraucherschutz
Brandenburg

Landkreis
Ludwigslust - Parchim

Ministerium für Landes-
entwicklung und Verkehr
Sachsen - Anhalt

Bundesanstalt für
Gewässerkunde

Freie und Hansestadt
Hamburg

Sächsisches Staats-
ministerium des Innern

Copyright:

Tato brožura je chráněna. Všechna práva k použití textů a obrázků, a to i částečně, a dalšímu zpracování elektronickými systémy jsou vyhrazeny výlučně vydavatel. Dotisk, i částečný, je povolen jen s předchozím souhlasem vydavatele. Brožura byla sestavena s pokud možno největší svědomitostí. Za obsah a správnost

není možné převzít zodpovědnost!

Upozornění pro distributory:

Brožura bude rozdána bezplatně a není určena k prodeji. Nesmí být použita k účelům volební kampaně. Nesmí být použita k prospěchu jednotlivých politických stran.

Zdroj obrazového materiálu:

Povodí Labe: Titulní obrázek, str. 5, 15, 16, 17, 19, 23/1, 25, 26, 27,
Královéhradecký kraj: str. 6, 8, 11, 12, 13, 14
Ústecký kraj: str. 21/2, 23/2, 24
Sächsisches Landesamt für Umwelt, Land-
wirtschaft und Geologie: str. 32/1, 35
Ministerium für Landesentwicklung u. Verkehr,
Landesbetrieb Hochwasserschutz u. Wasser-
wirtschaft Sachsen-Anhalt: str. 43, 44/2, 48/2,
51, 54/1, 56, 57, 59, 62, 63, 68/1, 68/2
Bundesanstalt für Gewässerkunde:
str. 41/1, 44/1, 48/1, 52/1, 58
M. Grafe: str. 29, 31, 32/2, 37, 38, 41/2
A. Goerigk: str. 52/2, 54/2
R. Herold: str. 75, 77

P. Schneeberg: str. 66
W. Hindersin: str. 71, 72, 73, 74
R. Schwartz: str. 61
F. Torger: str. 46, 47
České přístavy a.s.: str. 21/1
J. Purps: str. 65

www.wasserkulturlandschaft-elbe.de
www.reka-lide-krajina-labe.cz

Projekt LABEL je spolufinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje EFRE v programu INTERREG CENTRAL EUROPE. This project is implemented through the CENTRAL EUROPE Programme co-financed by ERDF.

www.label-eu.eu

This project is implemented through the CENTRAL EUROPE Programme co-financed by ERDF.

